

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

เป็นที่ประจักษ์ในทุกสังคม ว่าการกระทำหรือพฤติกรรมอันเบี่ยงเบน และขัดต่อระเบียบของสังคมนั้น ก่อให้เกิดปัญหาสังคม และอาชญากรรมก็เป็นการกระทำอย่างหนึ่งของคนในสังคม ที่ต้องการขจัดสภาพการคืนรนเพื่อให้ชีวิตอยู่ได้ในสังคมหรือในสิ่งแวดล้อมรอบตัว หากแต่เป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง หรือไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมโดยส่วนรวม ดังนั้นอาชญากรรมจึงถือได้ว่าเป็นปัญหาสังคมอย่างหนึ่ง

ในบรรดาพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน (Deviant behavior) ซึ่งคนในสังคมบางส่วนได้กระทำและถือเป็นอาชญากรรมนั้น การฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาอันถือเป็นความผิดที่มีความรุนแรงที่สุดของการทำร้ายร่างกาย แม้ตามประมวลกฎหมายอาญาจะได้ระบุเป็นความผิดไว้ในลักษณะที่ 10 หมวด 1 ตามมาตรา 288 และมาตรา 289 และกำหนดโทษขั้นสูงไว้ถึงขั้นประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปีแล้วแต่พฤติกรรมแห่งการกระทำ หากแต่ตามสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นนั้น ผู้กระทำผิดไม่ได้เกรงกลัวมาตรการการควบคุมทางกฎหมายแต่อย่างใด ยังคงก่อเหตุฆ่าผู้อื่นในปริมาณค่อนข้างสูง ซึ่งจะเห็นได้จากการนำเสนอทางสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุ และ โทรทัศน์ หรือจะเห็นได้จากรายงานแสดงสถานภาพอาชญากรรมย้อนหลังในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2535-2540 ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งถือเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ได้เก็บรวบรวมสถิติข้อมูลของการเกิดอาชญากรรมประเภทต่าง ๆ ไว้ ซึ่งมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะคดีฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาที่เกิดขึ้นทั่วราชอาณาจักรระหว่างปี พ.ศ. 2535-2540 นั้นได้เก็บรวบรวมสถิติอัตราการรับแจ้งเหตุไว้ดังนี้คือ

ในปี พ.ศ. 2535 ได้รับแจ้งเหตุจำนวน 5,112 ราย ในปี พ.ศ. 2536 ได้รับแจ้งจำนวน 5,009 ราย ในปี พ.ศ. 2537 ได้รับแจ้งจำนวน 4,607 ราย ในปี พ.ศ. 2538 ได้รับแจ้งจำนวน 4,542 ราย ในปี พ.ศ. 2539 ได้รับแจ้งจำนวน 4,474 ราย และในปี พ.ศ. 2540 ได้รับแจ้งจำนวน 4,785 ราย (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองวิจัยและวางแผน, 2535-2540)

หากพิจารณาจากสถิติอัตราการรับแจ้งข้างต้นของสำนักงานตำรวจแห่งชาติแล้ว จะเห็นว่ามิมีแนวโน้มลดลง และหากพิจารณาที่ปริมาณการฆ่าในแต่ละปีแล้วจะพบว่ามีปริมาณค่อนข้างสูงและเชื่อแน่ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงน่าจะมีปริมาณที่สูงกว่าสถิติที่ได้รับแจ้งไว้นี้ และจากสถิติการรับแจ้งดังกล่าว มีข้อสังเกตพิเศษจะเห็นว่าในปี พ.ศ. 2540 อัตราการรับแจ้งสูงขึ้น ซึ่งปัจจัยหนึ่งก็เนื่องมาจากประเทศประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจต่อเนื่องกันมาจนถึงปี พ.ศ. 2542 จึงส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในประเทศแทบทุกด้าน เกิดภาวะตึงเครียดขาดความอดุ้มอวลต่อกัน ประกอบกับการแพร่ระบาดของยาเสพติดและการขัดแย้งในผลประโยชน์ จึงปรากฏตามสื่อต่าง ๆ ว่าการฆ่านั้นมีลักษณะเป็นการจ้างพวกนักฆ่าหรือมือปืนรับจ้างให้เข้าดำเนินการ หรือเป็นการฆ่าในลักษณะที่ประสงค์ต่อทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้น

เนื่องจากการฆ่านั้น นำมาซึ่งการสูญเสียทรัพยากรบุคคลซึ่งถือเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาสังคมในทุกระดับและทุก ๆ ด้าน และจะส่งผลกระทบต่อครอบครัวของผู้ตายอย่างมาก และโดยเฉพาะหากผู้ตายเป็นพ่อแม่หรือผู้หาเลี้ยงครอบครัว บุตรจะขาดความอบอุ่นและผู้อบรมเอาใจใส่ ส่งผลให้ครอบครัวแตกแยก ที่เป็นอีกสาเหตุหนึ่งซึ่งนำไปสู่การกระทำผิดของเยาวชนได้ การฆ่าผู้อื่นนั้นยังส่งผลกระทบต่อความรู้สึกหวงวันวิตกและความหวาดกลัวของคนทั้งภายในและนอกสังคมที่ได้รับรู้ อีกทั้งส่งผลกระทบต่อความสงบสุขและความมั่นคงของสังคมโดยส่วนรวม ซึ่งจะเห็นได้จากกรณีเกิดเหตุ การฆ่าชิงทรัพย์นักท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ หรือการฆ่านักธุรกิจชาวออสเตรเลีย ที่เข้ามาฟื้นฟูกิจการโรงงานน้ำตาลในจังหวัดนครสวรรค์ ทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศเสียหายอย่างมาก

เช่นนี้ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงคุณค่าของการมีชีวิต และเห็นว่าน่าจะมีแนวทางในการป้องกันการฆ่ากันของคนในสังคม โดยนำเสนอถึงมูลเหตุแห่งปัจจัยที่อยู่เบื้องลึก นอกจากการกระทำด้วยอารมณ์โกรธแค้น หรือฉุนเฉียวในทันทีทันใด ซึ่งได้รับรู้จากสื่อต่าง ๆ ในระดับผิวเผิน ดังนั้น จึงเห็นว่าควรจะศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุหลักที่นำมาซึ่งการที่ต้องฆ่า เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการป้องกันไม่ว่าจะเป็นผู้ที่อาจจะ เป็นฆาตกร หรือผู้ที่อาจจะ เป็นเหยื่อว่าควรปฏิบัติตนอย่างไร

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นนักศึกษาในสาขาวิชามานุษยวิทยา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเหตุแห่งปัจจัยที่นำมาซึ่งการฆ่าของฆาตกร โดยเน้นมุมมองในด้านสังคมและวัฒนธรรมเป็นหลัก

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาเกี่ยวกับการฆ่าผู้อื่น ตามที่ได้กล่าวมานั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดหัวข้อเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ว่า “การขัดเกลาทางสังคมมีอิทธิพลต่อการเป็นฆาตกรอย่างไร”

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาว่าการขัดเกลาทางสังคม มีอิทธิพลต่อการเป็นฆาตกรหรือไม่อย่างไร
2. เพื่อศึกษามิถหลังของฆาตกร และเปรียบเทียบส่วนที่เหมือนและแตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาถึงวิธีการฆ่าและอาวุธในการกระทำผิด

ขอบเขตในการศึกษาวิจัย

สติเฟ่น เซฟเฟอร์ (อ้างถึงในอัมณฑ ชูบารุง, 2523) ซึ่งได้ทำการศึกษา ควบคู่ระหว่างเหยื่ออาชญากรรมกับอาชญากรพบว่า ในคดีอุกฉกรรจ์โดยเฉพาะการฆ่าผู้อื่นนั้น เพศชายจะกระทำมากกว่าเพศหญิง จำนวน 17 เท่าตัว ประกอบกับตามสภาพที่เกิดขึ้นจริงที่ปรากฏตามสื่อต่าง ๆ ก็พบว่าเพศชายก่อเหตุฆ่าผู้อื่นมากกว่าเพศหญิงเช่นกัน ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะศึกษาเฉพาะผู้กระทำผิด (ฆาตกร) ที่เป็นชายซึ่งกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ในลักษณะที่เป็นการไตร่ตรองไว้ก่อน ทั้งนี้เพื่อต้องการควบคุมการกระทำผิดในลักษณะที่เป็นการตัดสินใจลงมือกระทำแบบทันทีทันใดด้วยอารมณ์โกรธหรือถูกขู่

ในการศึกษาคครั้งนี้ นอกจากจะหาสาเหตุการฆ่าแล้ว จะได้นั้นถึงกระบวนการเรียนรู้ และการขัดเกลาทางสังคมที่เป็นสาเหตุสนับสนุนในเบื้องลึกในการลงมือกระทำผิด อีกทั้งจะได้ศึกษาถึงภูมิหลังของฆาตกร เช่น ประวัติการอบรมเลี้ยงดู สภาพภายในครอบครัว การศึกษา อาชีพและสภาพแวดล้อมอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่การอธิบายถึงมูลเหตุจูงใจที่ได้ฆ่ามัน

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นวิจัยทางด้านสังคมที่ส่งผลให้คนเป็นฆาตกร และได้คาดหวังถึงประโยชน์ต่อสังคม ดังนี้

1. เพื่อจะได้ทราบว่าปัจจัยทางด้านสังคมโดยเฉพาะหน่วยที่มีหน้าที่ในการขัดเกลาทางสังคมนั้น มีอิทธิพลหรือส่งผลต่อการเป็นฆาตกรอย่างไร
2. เพื่อเป็นข้อมูลให้คนในสังคม ตระหนักถึงการขัดเกลาทางสังคมในทางที่ไม่เป็นตามบรรทัดฐานของสังคมนั้น จะส่งผลให้เกิดความเสียหายได้ทั้งต่อภาพลักษณ์ของสังคม ตัวฆาตกร และครอบครัวของเหยื่อ

3. เพื่อเป็นอุทาหรณ์เตือนใจให้คนในสังคม ลดความขัดแย้งกัน โดยเฉพาะเกี่ยวกับผลประโยชน์ ทั้งนี้เพราะมาตรการบางส่วนมีอาชีพรับจ้างฆ่า ซึ่งเป็นลักษณะการกระทำที่ใคร่ครองไว้ แม้ไม่เคยรู้จักกันหรือมีสาเหตุโกรธเคืองกันมาก่อน ก็สามารถลงมือฆ่าเหยื่อได้โดยไร้ซึ่งคุณธรรม

4. เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางแก้ไข การฆ่ากันของคนในสังคม และการรู้เท่าทันสถานการณ์

5. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ และเป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป

กรอบแนวคิดทฤษฎีและเอกสารเกี่ยวข้องกับการวิจัย

1. การขัดเกลาทางสังคม (Socialization)

โดยธรรมชาติของมนุษย์นั้น ถ้าหากปล่อยให้อยู่โดดเดี่ยวไม่มีการขัดเกลาทางสังคม คนผู้นั้นย่อมจะมีลักษณะท่าทาง แนวทางการดำเนินชีวิตแตกต่างจากมนุษย์ในสังคม เพราะเขาไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูและสั่งสอนจากมนุษย์ในสังคม ไม่ได้รับการถ่ายทอดวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณีต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติตนให้เข้ากับคนอื่น ๆ ในสังคม เขาจึงไม่อาจอยู่ร่วมกับสังคมมนุษย์ได้ นอกจากนั้นถ้าหากมนุษย์ได้รับการอบรมสั่งสอนมาอย่างไร เขาก็จะมีลักษณะและพฤติกรรมเป็นไปตามลักษณะนั้น ดังเช่น จากข้อเขียนของ J.A.L.Singh และ R.M.Singh (1942) เสนอไว้ว่ามีเด็กชาวอินเดียชื่อ กมาลา (Kamala) กับอัมลา (Amala) ซึ่งถูกทอดทิ้งจากบิดามารดา และสุนัขป่าเอาไว้เลี้ยงไว้ ไม่เคยได้มีโอกาสพบปะผู้คน ภายหลังมีคนมาพบ ปรากฏทั้งสองมีกิริยาอาการเหมือนสัตว์มากกว่าคน คือพูดไม่ได้ ไม่มีอารมณ์หรือความรู้สึก เช่นคนปกติ เวลาเดินก็ใช้มือ และเท้าคล้ายสัตว์ รับประทานอาหารเนื้อดิบ ๆ เวลาร้องเสียงเหมือนสุนัขป่า และนอกจากนี้ คิงส์ลีย์ เดวิด (1967) เห็นว่าการขัดเกลาทางสังคมทำให้มนุษย์สามารถอยู่รอดและอยู่ร่วมกับ

ผู้อื่น โดยเขาได้เสนอผลงานเป็นบทความเรื่องเด็กหญิงชาวอเมริกา ชื่อแอนนา (Anna) และอิสซาเบล (Isabelle) ที่ถูกทอดทิ้ง ปรากฏว่าสองพูดไม่ได้ เดินสองเท้าไม่ได้ หยิบอาหารใส่ปากไม่ได้ เขาสรุปว่า หากมนุษย์ขาดการขัดเกลาทางสังคมแล้ว ย่อมไม่สามารถสร้างลักษณะต่าง ๆ ของมนุษย์ (Human Characteristics) ขึ้นมาได้ (ฌรงค์ เติ้งประชา, 2538: 162-163)

การขัดเกลาเป็นสิ่งสำคัญที่จะขาดมิได้และมนุษย์จะต้องประสบตลอดชีวิตตั้งแต่เด็กจนเป็นผู้ใหญ่ ทั้งนี้เพราะโดยสภาพแล้วมนุษย์เป็นสัตว์สังคม มีการอยู่ร่วมกันมีการกระทำต่อกัน (Social Interaction) ดังนั้น การขัดเกลาทางสังคมจึงเป็นหลักในการปฏิบัติที่คนเราจะต้องเรียนรู้คุณค่า กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผน ของกลุ่มหนึ่ง ๆ ที่กำหนดไว้เพื่อให้มีความสัมพันธ์ต่อกันได้ และทำให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับวิถีชีวิตของกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก เป็นการรับเอาคุณค่าของกลุ่มที่เราาร่วมด้วยในฐานะเป็นสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกเป็นตัวตนหรือตัวของตัวเอง (Self) คือความรู้สึกที่ว่าตนเป็นมนุษย์ต่างจากคนอื่น สามารถควบคุมความรู้สึกนึกคิด ประพฤติ ปฏิบัติตามระเบียบหรือตามความเหมาะสมในกลุ่มอื่น (สุพัตรา สุภาพ, 2538 : 17)

ความหมายของการขัดเกลาทางสังคม

สุพัตรา สุภาพ (2538 : 48) กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคมคือกระบวนการที่มนุษย์เรียนรู้ ยอมรับค่านิยม กฎเกณฑ์ต่าง ๆ จากการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อจะได้มีสถานภาพและปฏิบัติตามบทบาทต่าง ๆ ที่สังคมต้องการ ทั้งนี้เพราะเรายู่กับกลุ่มใดก็ต้องทำตามกฎเกณฑ์ของสังคมนั้น เช่น เด็กทุกคนจึงถูกหล่อหลอมความรู้สึกนึกคิดและการปฏิบัติไปตามสังคมนั้น เป็นการสร้างสถานภาพและบทบาทตามที่สังคมคาดหวังเพื่อให้สมาชิกปฏิบัติ ถ้าใครไม่ปฏิบัติตามสังคมจะไม่ยอมรับเป็นสมาชิก

ฌรงค์ เติ้งประชา (2538 : 163) กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคมนั้น เป็นกระบวนการปลูกฝังบรรทัดฐานของกลุ่มให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล ซึ่งเป็นสมาชิก

ของสังคม ทั้งนี้เพื่อให้เขาสามารถอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้และยังได้กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคมนั้น เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้สังคมมีความถาวร มีความสงบสุขในการอยู่ร่วมกัน และเป็นกระบวนการที่ทำให้คนเกิดใหม่ในสังคม เปลี่ยนจากลักษณะทางชีวภาพ (Biological Being) ไปเป็นสิ่งมีชีวิตทางสังคม (Social Being) และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ตลอดจนมีความซบซึ้ง ซึ้งใจ มีพฤติกรรมในกรอบของคุณธรรม ในทางกลับกัน หากบุคคลได้รับการขัดเกลาทางสังคมจากกลุ่มมาในทางไม่ดี ก็อาจมีพฤติกรรมขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมโดยส่วนรวมได้

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2523 : 65 – 80) ได้กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคมนั้น คือการเรียนรู้ระเบียบสังคมที่เป็นกระบวนการรวม (Total Process) กระบวนการหนึ่งซึ่งเป็นแหล่งที่ปัจเจกบุคคลได้อาศัยพัฒนาบุคลิกภาพของตนและเป็นแหล่งที่เขาอาศัยเรียนหรือฝึกฝนการเป็นสมาชิกของสังคม และที่กล่าวว่าเป็นกระบวนการรวมนั้น ก็ด้วยมีหลายอย่างรวมเข้าด้วยกัน เช่น กระบวนการเรียนรู้ภาษา การเรียนรู้ค่านิยม บรรทัดฐานสังคม ความเชื่อ อาชีพ และเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นต้น และกล่าวอีกว่า กระบวนการเรียนรู้ระเบียบสังคมเป็นเรื่องที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องตราบที่มีการติดต่ออยู่กับผู้อื่น โดยเฉพาะเด็กนั้น คนที่สำคัญที่สุดคือ พ่อแม่ หรือพี่ ๆ น้อง ๆ หรือบุคคลอื่นที่พ้ออาศัยร่วมอยู่ด้วยในครอบครัว ด้วยเหตุว่าบุคคลเหล่านี้เป็นบุคคลที่เด็กได้พบปะอยู่เสมอ มีอารมณ์สัมพันธ์ด้วยมากและเป็นบุคคลที่ทัศนคติและบทบาทมีความสำคัญต่อเด็ก ดังนั้น เด็กจะเป็นอย่างไรก็อาจดูได้จากบุคคลเหล่านี้

สุขุม ศรีนรินทร์ (2525 : 55) กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคมคือกระบวนการหล่อหลอมทางวัฒนธรรม ซึ่งปัจเจกชนเรียนรู้ ความชำนาญพื้นฐาน ค่านิยม ความเชื่อ และแบบพฤติกรรมของสังคมในระดับต่าง ๆ

Bloom และ Selznick (1977 : 86 อ้างถึงในณรงค์ เสงี่ยมประสา, 2538 : 163) กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคมเป็นสิ่งที่มีมนุษย์ต้องประสบตั้งแต่เด็กจนเป็น

ผู้ใหญ่ โดยเรียนรู้ถึงค่านิยม กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผนที่มีมนุษย์ในสังคมนั้น ๆ วางไว้ เพื่อให้ความสัมพันธ์และการอยู่รวมกันสามารถดำเนินต่อไปด้วยดี และเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรม ทำให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับระเบียบบรรทัดฐานที่เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของสังคม

ดังนั้น โดยสรุปแล้ว การขัดเกลาทางสังคม จึงหมายถึงกระบวนการทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มีมนุษย์ในสังคมหนึ่ง ๆ ได้เรียนรู้ค่านิยม กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผนในกลุ่มหนึ่ง ๆ กำหนดหรือวางไว้ เพื่อเป็นแบบแผนของการปฏิบัติต่อกัน และให้บุคคลได้พัฒนาบุคลิกภาพของตนเองเพื่อการเป็นสมาชิกในสังคมนั้นได้

กระบวนการขัดเกลาทางสังคม

ความสำเร็จในการขัดเกลาของสมาชิกในสังคมนั้นขึ้นอยู่กับระเบียบกฎเกณฑ์นั้น ๆ จะสอดคล้องกับความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ความต้องการหรือความสามารถของแต่ละคนเพียงใด ดังนั้นเราจึงได้พิจารณาถึงการขัดเกลาทางสังคมว่ามีลักษณะเป็นกระบวนการที่ค่อนข้างซับซ้อนดังนี้

1. การตอบสนองความต้องการในระยะเริ่มแรก (response) ซึ่งเป็นการที่บุคคลจะแสดงความต้องการออกมา และคนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องก็ตอบสนอง ซึ่งในการตอบสนองนั้นจะมีลักษณะเป็นไปตามระเบียบแบบแผนของสังคมนั้น ๆ เช่น เมื่อเด็กหิวก็จะร้อง บางสังคมก็ให้อาหารทันที หากแต่บางสังคมก็จะให้เมื่อถึงเวลา จึงเท่ากับสอนเด็กให้รู้จักปฏิบัติในสิ่งที่สังคมยอมรับหรือใช้เป็นมาตรฐาน ไม่ใช่ทำตามใจต้องการเสมอ

2. การรู้จักปรับความต้องการและความสามารถของคนให้เข้ากับกฎเกณฑ์ของสังคม (adaptation) เป็นการปรับตนเองในหลาย ๆ ด้านเพื่อการยอมรับเป็นสมาชิกของสังคม

3. การยึดถือสิ่งที่คล้ายกับตนเอง (identification) เช่น

3.1 ความต้องการที่จะทำตัวให้เหมือนกับบุคคลที่ตนต้องการยึดถือเป็นแบบอย่าง เช่น เด็กชายต้องการเลียนแบบพ่อ หรือเด็กหญิงเลียนแบบแม่

3.2 ความรู้สึกร่วมกับบุคคลหรือกลุ่มที่ถือว่าเป็นพวกเดียวกับตน เช่น กรณีสามภรรยา เมื่อมีผู้ใดมากล่าวหาว่าฝ่ายใด อีกฝ่ายจะโกรธแทนความรู้สึกยึดมั่นหลักการหรือการมีอุดมคติบางอย่างอย่างแน่นแฟ้น เช่น คนรักชาติจนยอมเสียสละชีวิตเพื่อชาติ

จากกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่กล่าวมา มีการปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ในระยะเวลาานานพอสมควร จะทำให้บุคคลนั้นรู้จักเลือกแบบ หรือยึดถือแบบฉบับที่ตนคิดว่ามีส่วนคล้ายกับตน ซึ่งความรู้สึกเช่นนี้จะเป็นแนวทางให้บุคคลรู้จักทำในสิ่งที่สังคมต้องการ

วิธีการขัดเกลาทางสังคม มี 2 วิธี คือ

1. การขัดเกลาโดยตรง เป็นการขัดเกลาทางสังคมที่ต้องการให้บุคคลปฏิบัติให้ถูกต้องตามแบบที่กลุ่มสังคมนั้น ๆ กำหนดไว้ เป็นการบอกว่าจะสิ่งใดควรหรือไม่ควรกระทำ ซึ่งจะพบเห็นเสมอในหมู่ครอบครัว โรงเรียน ศาสนา (วัด) เป็นต้น

2. การขัดเกลาโดยอ้อม เป็นการอบรมสั่งสอนที่ไม่บอกกันโดยตรง หากแต่ได้จากการสังเกต หรือการเรียนรู้จากการกระทำของผู้อื่น

วัยที่จำเป็นต่อการขัดเกลาทางสังคม

วัยที่สำคัญต่อการอบรมสั่งสอนให้รู้ระเบียบสังคม มี 2 วัย คือ

1. การขัดเกลาในวัยที่เป็นเด็ก (socialization the child) การขัดเกลาในช่วงนี้ ถือว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กมากที่สุด พ่อแม่และบุคคลในครอบครัว จะมีความสำคัญต่อการอบรมสั่งสอนหรือเป็นแบบอย่าง

ที่ดีให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สังคมต้องการ และอารมณ์ที่ปลูกฝังลงไป在心ใจเด็กนั้น ย่อมอยู่ภายใต้อิทธิพลของอารมณ์ของบุคคลในครอบครัวที่เลี้ยงดูมา

2. การขัดเกลาทางสังคมในระยะที่เป็นวัยรุ่น (socialization the youth) วัยในช่วงนี้จะมีสิ่งที่เด่นชัดคือ ความต้องการที่จะเป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน อีกทั้งมักจะทำอะไรตามเพื่อน และต้องการความอิสระจากครอบครัว การอบรมขัดเกลาในวัยนี้จึงอาจพบกับความคลั่งคลึง ขัดแย้งบ้าง ซึ่งบุคคลที่เกี่ยวข้องควรมีความอดทน

ตัวแทนของการขัดเกลาทางสังคม

ในการขัดเกลาทางสังคม ตัวแทน (Agent) ที่สำคัญของสังคมที่ทำหน้าที่ดังกล่าวนี้มี 6 กลุ่ม คือ (สุพัตรา สุภาพ, 2538 : 59)

1. ครอบครัว (The Family) ครอบครัวจัดเป็นตัวแทนในการขัดเกลาทางสังคมที่สำคัญที่สุด เพราะมีความใกล้ชิดและอยู่ร่วมกันเป็นเวลานาน ประกอบกับมีหน้าที่ในการเลี้ยงดู จึงสามารถสร้างบุคลิกภาพรวมทั้งอารมณ์ และจิตใจของเด็กได้ดี นอกจากนี้ครอบครัวยังเป็นแหล่งอบรมสั่งสอนถ่ายทอดวัฒนธรรม ค่านิยม ทัศนคติ และทักษะในการดำเนินชีวิต เพื่อปรุงแต่งให้กลายเป็นบุคคลที่สามารถเข้าร่วมสังคม มีกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้

ความสัมพันธ์ระหว่างแม่และลูก ช่วงระยะแรกเกิดจนถึง 3 ปี มีอิทธิพลต่อการสร้างบุคลิกภาพ โครงสร้างทางอารมณ์ และจิตใจของเด็กมาก เช่น เด็กที่เติบโตในสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าขาดความใกล้ชิด ขาดความอบอุ่น มักจะมีบุคลิกเฉเมย เห็นห่างจากกลุ่ม มีความรุนแรงต่อตนเองและคนอื่น และค่อนข้างก้าวร้าว (พิศวง ธรรมพันทา, 2523 : 135 - 136)

2. กลุ่มเพื่อน (Peer Group) กลุ่มเพื่อนจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่อาจไม่ได้รับจากครอบครัว เช่น เพศศึกษา ความเสมอภาค ความเป็นตัวของตัวเอง ความเป็นผู้นำ เด็กอาจเลือกคบเพื่อนที่ถูกใจและอาจนำเอาพฤติกรรมต่าง ๆ ของ

เพื่อนมาใช้เป็นแนวปฏิบัติของคน นอกจากนี้กลุ่มเพื่อนจะช่วยให้สมาชิกได้เรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

2.1. ยึดมั่นในประเพณีน้อยลง และสร้างค่านิยมความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น

2.2. สอนให้รู้จักแบบแผนของการอยู่ร่วมกัน ในสังคมมากขึ้น เช่น การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มในการเล่นกีฬาร่วมกัน หรือทำงานร่วมกัน ถ้าฝ่าฝืนจะถูกกีดกันออกจากกลุ่ม ในลักษณะที่แตกต่างจากการถูกพ่อ - แม่บังคับ

2.3. สอนให้มีประสบการณ์เกี่ยวกับความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

2.4. เป็นการส่งเสริมในการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก นอกเหนือจากที่ได้รับจากครอบครัว เช่น ความเป็นตัวของตัวเอง แบบของอารมณ์ เอกลักษณะเฉพาะของตนเอง ความคิดเห็นของตนเอง

2.5. สอนให้มีประสบการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์กันเป็นส่วนตัวมากกว่าที่จะใช้อำนาจ

3. โรงเรียน (The School) โรงเรียนเป็นตัวแทนที่จะช่วยขัดเกลาทางสังคมอย่างเป็นทางการ (Formal) และมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กมาก เพราะเด็กมีชีวิตอยู่ในโรงเรียนเป็นเวลานาน วันละหลาย ๆ ชั่วโมง และหลายปี และโรงเรียนยังเปิดโอกาสให้เด็กได้สังสรรค์กัน

เมื่อพิจารณาถึงหน้าที่ของโรงเรียนแล้ว โดยทั่วไปมี 2 ประการคือ

3.1 สอนให้มีความรู้และทักษะในการดำรงชีพ

3.2 อบรมสั่งสอนเพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีความจงรักภักดีต่อชาติ มีจรรยาบรรณทางอันดีงาม

หากแต่ปัญหาที่อาจพบได้ก็คือ จะอบรมขัดเกลาไม่ตรงกับที่บ้าน ทำให้เกิดสับสน หรือสอนในสิ่งที่เป็นทฤษฎีและอุดมคติจนเกินไป อาจไม่ตรงกับการปฏิบัติจริง เด็กเลยไม่แน่ใจว่าจะเชื่อหรือไม่

4. กลุ่มอาชีพ เป็นลักษณะการอบรมขัดเกลาในวัยผู้ใหญ่ ซึ่งควรจะ
ต้องยอมรับระเบียบปฏิบัติของอาชีพนั้น ๆ โดยแต่ละอาชีพจะมีคุณค่าและวิธีการ
ปฏิบัติแตกต่างกันออกไป

5. ตัวแทนทางศาสนา ได้แก่ วัด พระ นักบวช หรือผู้เผยแพร่ธรรม
ของศาสนาต่าง ๆ บุคคลเหล่านี้จะช่วยขัดเกลาในแง่หลักเกณฑ์เกี่ยวกับศีลธรรม จริย
ธรรม และความประพฤติที่ถูกที่ควร ตลอดจนแนวทางและปรัชญาในการดำเนินชีวิต

6. สื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสื่ออย่างอื่น
เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนี้ถือเป็นเครื่องมือสำคัญและมีส่วนในการขัดเกลาทางสังคมในด้าน
ต่าง ๆ เช่น ค่านิยม ความเชื่อ แบบแผนความประพฤติ โดยเฉพาะในสภาพปัจจุบัน
สื่อมวลชนจะแผ่ขยายและมีอิทธิพลต่อครอบครัว ทำให้บุคคลได้รับค่านิยมและวิธีการ
ปฏิบัติทั้งในด้านบวกและด้านลบเพิ่มมากขึ้น และไม่ว่าจะปฏิเสธหรือยอมรับสื่อมวล
ชนก็ได้แสดงให้เห็นถึงกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมของคนบางกลุ่ม และการหา
ความรู้ของบุคคลอีกส่วนหนึ่ง

องค์ประกอบของการขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาทางสังคมนั้น เป็นกระบวนการที่บุคคลเรียนรู้และฝึกฝนการ
เป็นสมาชิกของสังคมและการพัฒนาบุคลิกภาพ (ศัญญา ศัญญาวิวัฒน์, 2532 : 205-
207) ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. ความรู้และประสบการณ์ทางสังคม เช่น ความรู้เกี่ยวกับระบบค่า
นิยม คุณค่า ความเชื่อ และบรรทัดฐานทางสังคม เพื่อนำไปยึดถือเป็นแนวทาง
ในการดำรงชีวิตและปฏิบัติต่อคนอื่นในทางสังคม อีกทั้งถ่ายทอดและฝึกฝนให้กับผู้รับ
การขัดเกลา โดยเน้นถึงการเรียนรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของคนในสังคม

2. การกระทำระหว่างกันในทางสังคม (Social Interaction) การ
กระทำระหว่างกันนั้น เป็นการที่ผู้ให้การขัดเกลาและผู้รับการขัดเกลา มีการติดต่อ
สัมพันธ์กันก่อนเพื่อเป็นการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ในด้านสังคมและนำไปสู่การ

พัฒนาทางอารมณ์และจิตใจ ทำให้มีการเรียนรู้แบบแผนของสังคมจนเป็นสมาชิกได้ โดยในบรรดาผู้ให้การขัดเกลา กลุ่มปฐมภูมิ อันมีครอบครัว และกลุ่มเพื่อนเป็นแหล่งที่มีการติดต่อตัวต่อตัวและมีอิทธิพลมาก สามารถจูงใจบุคคลได้ดีกว่าตัวแทนในการขัดเกลาอย่างอื่น

3. ภาษา (Language) ภาษาเป็นเครื่องมือสำหรับการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ในทางสังคม อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่สื่อให้คนในสังคมรู้และเข้าใจ แนวคิดที่สลับซับซ้อน และทำให้สามารถแลกเปลี่ยนความรู้สึกนึกคิด และค่านิยมของตนกับผู้อื่นได้

4. ความรักและความชอบพอ (Affection) ความรักและความชอบพอถือเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการขัดเกลาทางสังคม ซึ่งปัจจัยนี้เองที่ทำให้การขัดเกลาในกลุ่มปฐมภูมิจึงมีการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้การขัดเกลากับผู้รับการขัดเกลาเป็นแบบตัวต่อตัว และมีผลต่อการขัดเกลามากกว่าหน่วยนำในการขัดเกลาอย่างอื่น

5. สภาพแวดล้อมในการขัดเกลา ซึ่งประกอบด้วยทั้งสิ่งมีชีวิตรวมทั้งตัวผู้ให้การขัดเกลา ผู้รับการขัดเกลา และผู้อื่น และสิ่งไม่มีชีวิต เช่น เหตุการณ์สภาพการณ์ต่าง ๆ รวมถึงวัฒนธรรมของสังคมนั้นด้วย เกี่ยวกับตัวผู้รับการขัดเกลานั้น สิ่งที่ได้เรียนรู้ในช่วงแรกของชีวิตจะทำหน้าที่เสมือนเป็นเครื่องกรองสิ่งที่จะรับเข้ามาในกระบวนการเรียนรู้ในภายหลัง

และยังได้กล่าวถึงตัวนำ (Agents) ในการขัดเกลาทางสังคมที่สำคัญ มีดังนี้

1. กลุ่มปฐมภูมิ ได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อนเล่น เพื่อนร่วมงาน ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้จะให้การขัดเกลาทางสังคมแบบไม่เป็นทางการ หากแต่มีอิทธิพลอย่างมาก จนสามารถก่อรูปเป็นบุคลิกภาพและความเป็นตัวตน (Self) ของคนในสังคมได้ ส่วนบุคลิกภาพที่พัฒนาภายหลังเป็นเพียงการคัดแปลงต่อเติม หรือเสริมจากเดิมที่ได้จากกลุ่มปฐมภูมิมาแล้วทั้งสิ้น

2. โรงเรียน ถือเป็นหน่วยที่ให้การจัดเกลาอย่างเป็นทางการ และให้ความรู้ทางด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ อีกทั้งมีขั้นตอนของการฝึกหัดให้แสดงความคิดเห็น และแสดงบทบาทตามความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดให้ไว้ก่อนแล้ว

3. สื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ สื่อทางหนังสือชนิดต่าง ๆ เป็นต้น จะมีบทบาทในการให้การจัดเกลาทางสังคมอย่างมาก ในสภาพสังคมสมัยใหม่ เพราะเป็นสิ่งที่มืออยู่อย่างแพร่หลาย หากแต่การจัดเกลาผ่านตัวน่านี้นี้ มักไม่มีการกระทำระหว่างกัน ระหว่างผู้ให้และผู้รับการจัดเกลา แม้จะถือไม่ได้ว่าหน่วยนี้มีประสิทธิภาพในการจัดเกลา แต่ต้องยอมรับว่าเป็นตัวนำที่มีอิทธิพลมากด้วยเหตุมีการนำเสนอได้รวดเร็วและกว้างขวาง

2. อิทธิพลของการจัดเกลาทางสังคมและความเป็นตัวตน (Self)

ตามทรรศนะของ Cooley และ Mead (อ้างถึงใน สุพัตรา สุภาพ, 2538 : 53 – 56) เห็นว่ากระบวนการมีปฏิริยาสัมพันธ์ของคนในสังคม จะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพและความเป็นตัวตน ซึ่งความเป็นตัวตนนั้นเป็นการที่บุคคลยอมรับเอาคุณค่าของกลุ่ม มีการปรับความต้องการและการกระทำของตนให้เข้ากับกลุ่มตามสิทธิหน้าที่ที่สังคมกำหนดหรือยอมรับ ดังนั้น ความเป็นตัวตนจึงเกิดจากการจัดเกลาทางสังคม โดยมีแนวคิดทฤษฎีกล่าวสนับสนุน ดังนี้

2.1 ทฤษฎีความเป็นตัวตนของ Cooley

Cooley ได้ให้แนวคิดเรื่องกระบวนการจัดเกลาโดยใช้หลัก Looking Glass – Self และกล่าวว่าความสำคัญของตัวตนเป็นผลสะท้อนมาจากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นและจากการที่คนอื่นดูเรา หรือเป็นการที่บุคคลสามารถจะตัดสินใจว่าตนเองควรจะเป็นอะไร แต่ไหน ก็โดยเอาความคิดของคนอื่นที่มองตนหรือตัดสินว่าเป็นอย่างไร มาเป็นเกณฑ์สำคัญ ซึ่งกล่าวโดยสรุปตามทัศนะของ Cooley นั้นเห็นว่าบุคคลจะรู้ว่าตนเองเป็นคนอย่างไร ก็ต่อเมื่อเอาความคิดของผู้อื่นมาเป็นกระจกเงา

สะท้อนให้เราเห็นนั่นเอง เช่น เด็กคนใดถูกพ่อแม่ตำหนิว่าชน เกียจคร้าน หรือไม่ดี เด็กนั้นก็มองว่าตนเป็นผู้ที่ประพฤติน่าตำหนิเช่นนั้นไปด้วย

2.2 ทฤษฎีความเป็นตัวตนตามแนวคิดของ Mead

Mead ได้กล่าวสนับสนุนทฤษฎีความเป็นตัวตนของ Cooley โดยเน้นกฎเกณฑ์บางอย่างที่บุคคลได้สร้างความรู้สึกรู้จักเกี่ยวกับตัวเอง และจิตใจ และความรู้สึกทั่ว ๆ ไป อันเป็นผลจากกระบวนการฝึกอบรมทางสังคม จนสร้างหรือเกิดสำนึกความเป็นตัวตนหรืออัตตา โดยเฉพาะในเด็กนั้นสิ่งที่เกิดขึ้นในสำนึกความเป็นตัวตนนั้น เป็นสิ่งที่ Mead เรียกว่า I และ Me

ดังนั้น Mead จึงแบ่งความเป็นตัวตนของคนออกเป็น 2 ส่วน คือ I หมายถึงส่วนที่เป็นความคิดสร้างสรรค์ของตนเองและไหลเลื่อนอยู่ตลอดเวลา และเป็นสิ่งที่พวกเราทุกคนมี ส่วน Me หมายถึงส่วนได้จากการหล่อหลอมรับเอาทัศนคติ ความคิดอ่าน กฎเกณฑ์ ระเบียบประเพณี ที่มีอยู่มาเป็นของตนโดยไม่คัดค้าน และเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่าง I กับ Me ในความเป็นตัวตน เช่น เด็กเมื่อพบครูสาวสวย I จะเป็นตัวรู้สึกว่าคุณครูสวย และต้องการเข้ากอดรัดครูด้วยความรัก แต่ Me จะนำบรรทัดฐานสังคมเข้ามาจับความต้องการของ I บรรทัดฐานสังคมห้ามเด็กกระทำเช่นนั้น Me จึงยับยั้ง I ไว้มิให้ทำตามปรารถนาเป็นต้น ซึ่งจะเห็นว่า Me เป็นตัวกั้นกรองและควบคุมความต้องการหรือการแนะนำของ I

ซึ่งตามแนวทฤษฎีของ Mead เห็นว่า มนุษย์โดยทั่วไปจะไม่มีความเป็นตัวตน จนกระทั่งสังคมสร้างความเป็นตัวตนให้ โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมจากพ่อแม่ กลุ่มเพื่อนฝูง และการมีปฏิริยาสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่น จึงเริ่มพัฒนาความรู้สึกว่าอะไรถูก โดยยึดบุคคลเป็นเกณฑ์พื้นฐาน ก็จะทำให้เข้าใจว่าสังคมต้องการให้เขาปฏิบัติอย่างไร และผลสะท้อนจากการที่บุคคลอื่นมีต่อตนก็จะเริ่มรู้จักว่าตัวเองเป็นผู้ใด และมีเอกลักษณ์ของตัวเอง (Self Identity) ซึ่งก็

เป็นการถูกขัดเกลาและให้เรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมนั่นเอง โดยทั้งนี้อุปกรณ
 สำคัญในการขัดเกลาทางสังคมนั้น ได้แก่ ภาษาและสัญลักษณ์

2.3 ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ Sigmund Freud

Freud ถือหลักชีววิทยาและอธิบาย การพัฒนาบุคลิกภาพของ
 การขัดเกลาของคนในสังคมโดยแบ่งความเป็นตัวตนออกเป็น 3 ส่วน คือ อิด (id),
 อีตคา (ego) และมโนธรรม (Superego) และได้วิเคราะห์การกระทำผิดด้วยวิธีการ
 ทางจิตวิเคราะห์ (อ้างถึงใน โสภา ขปีถมันต์, 2537 : 99) ไว้ว่า การกระทำผิดหรือการ
 ประกอบอาชญากรรมมีสาเหตุจากทางด้านอารมณ์ที่เก็บกดอยู่ในส่วนจิตใต้สำนึก
 และได้แบ่งโครงสร้างของจิตออกเป็น

2.3.1 อิด (id) เป็นส่วนที่มีติดตัวมาแต่กำเนิด เป็นส่วนของแรง
 ขับความต้องการทั้งหลาย แต่เป็นไปในทางที่สังคมไม่ยอมรับ จึงถูกเก็บกดไว้ หรือไม่
 ก็ต้องพยายามแสดงออกมาในวิถีทางที่สังคมยอมรับหากเป็นที่ยอมรับของสังคมนั้น ๆ

2.3.2 อีตคา (ego) เป็นส่วนซึ่งนำความต้องการ ซึ่งเป็นความ
 ปรารถนาในทางลบของอิดไปสู่สิ่งที่เป็นคุณธรรม จริยธรรม และสิ่งที่ดีงามทั้งหลาย

2.3.3 มโนธรรม (superego) คือส่วนที่เป็นสิ่งดีงาม เป็น
 คุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรมหรือระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับภายใน
 สังคมที่บุคคลได้รับจากการขัดเกลา

โดยปกติแล้ว อิด จะสงบอยู่ในส่วนจิตใต้สำนึก โดยมีอีตคา เป็นตัว
 บังคับควบคุมความต้องการหรือความปรารถนาของอิดไว้ ทั้งนี้หากปล่อยขึ้นมา จะ
 ทำให้บุคคลนั้น ๆ ต้องเผชิญกับสภาวะคับข้องใจ หรือขัดแย้งในใจต่อสภาพสังคมที่
 ตนเองอยู่หรือเกี่ยวข้อง และในกรณีที่อิด จะมีโอกาสขึ้นมาอยู่ในระดับจิตสำนึกได้นั้น
 ก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นอยู่ในภาวะไม่รู้ตัว ครึ่งหลับครึ่งตื่น เพื่อฝัน เคลิ้มหลับหรือใจลอย
 และตามแนวทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ Freud นั้น จึงเห็นว่า

อาชญากร คือผู้ที่ไม่สามารถบังคับส่วนที่เป็น อิด ของตนให้ลงไปในจิตสำนึกได้ หรือไม่สามารถจะแปรรูปหรือทดแทนความต้องการในส่วนอิดของตนให้เป็นที่ยอมรับของสังคมได้ ในรูปของการกระทำพฤติกรรมของมาตรการเป็นความต้องการโดยตรงของอิดที่ยังไม่มีการขัดเกลา ซึ่งอาจเกิดจากการถูกเก็บกอดอยู่ตลอดเวลาแล้วระเบิดออกมา หรืออาจเป็นผลมาจากการที่อิดตาไม่สามารถปรับได้ หรือเกิดมีความผิดปกติเกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากเกิดพลังอย่างรุนแรงของความขัดแย้งในใจระหว่าง ระหว่างอิดและมโนธรรม

โดยสรุปแล้วทั้งแนวคิดของ Cooley., Mead และ Freud นั้น ต่างเห็นว่าการขัดเกลาทางสังคมของมนุษย์จะช่วยสร้างบุคลิกภาพและบรรทัดฐานว่าอะไรผิด อะไรถูกนั้น เกิดจากสภาวะของแต่ละสังคม ไม่ใช่เกิดจากสาเหตุทางชีววิทยา อีกทั้งเห็นว่า ครอบครัว เป็นตัวเชื่อมและมีบทบาทสำคัญในการขัดเกลา

3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสถาบันและการเกิดอาชญากรรม (The roles of institution and crimes)

ตามแนวทฤษฎีนี้ยอมรับว่าสังคมประกอบด้วย โครงสร้างสถาบันต่าง ๆ ที่จะเป็นและมีอยู่เพื่อแก้ไขปัญหาที่สังคมเผชิญอยู่ และจะเห็นว่าสถาบันมีส่วนที่ทำให้เกิดอาชญากรรมได้ โดยในที่นี้จะกล่าวถึงสถาบันครอบครัว การศึกษา และสื่อมวลชนไว้ดังนี้ (อ้างถึง ใน อัมฉพ ชูบำรุง, 2527)

3.1.สถาบันครอบครัว

สถาบันครอบครัว นับว่าเป็นสถาบันแรก ที่มีหน้าที่ในการขัดเกลาทางสังคมต่อเยาวชนในทุกลักษณะ โดยเฉพาะช่วยเริ่มต้นชีวิต (1 – 5 ขวบ) ซึ่งเด็กได้รับการขัดเกลาให้รู้จักค่านิยมที่สังคม ก็เชื่อได้ว่าเป็นการยากที่เด็กจะประพฤติผิดกฎหมายหรือระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม ในทางตรงกันข้ามหากได้รับการขัดเกลา

ในลักษณะเห็นกงจักรเป็นดอกบัว ก็มีทางที่จะเป็นไปได้ว่าเด็กอาจประพฤติดิ กฤหมายได้มาก ซึ่งมีงานวิจัยมากที่สนับสนุนว่าหากครอบครัวหย่อนยานในการควบคุม และขาดความเข้มแข็งในการถ่ายทอดคุณค่าทางศีลธรรม จะทำให้เด็กกระทำผิด

เกี่ยวกับสายสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกับอาชญากรรมนี้ มีนัก อาชญาวิทยาได้จัดประเภทของครอบครัวที่จะมีส่วนทำให้เกิดอาชญากรรมได้ 6 ประเภท คือ

1. ครอบครัวซึ่งสมาชิกบางคนเป็นคนไม่มีศีลธรรม ดินเหนียว ดินยาเสพติดให้โทษ หรือทำมาหากินเลี้ยงชีพด้วยการประกอบอาชญากรรม
2. ครอบครัวที่ขาดพ่อหรือขาดแม่ หรือขาดทั้งพ่อและแม่ อันเนื่องมาจากการตาย การหย่าร้าง หรือการจากกันไปด้วยเหตุต่าง ๆ
3. ครอบครัวที่พ่อแม่ไม่ควบคุมบุตร อาจเป็นเพราะความ ละเอียด เจ็บป่วย หรือไม่มีเวลา
4. ครอบครัวที่ไม่ค่อยลงรอยกัน เช่น มีคนใดคนหนึ่งคอย บงการ หรือเข้มงวดตลอดเวลา มีอคติโดยการให้ความรักไม่เท่าเทียมกัน ขาดการ เอาใจใส่ต่อกัน มีความอิจฉาริษยา และครอบครัวอยู่ร่วมกันมีญาติเข้ามาสอดแทรก เป็นต้น
5. เป็นครอบครัวซึ่งคนอยู่อาศัยเป็นคนต่างชาติ ต่างศาสนา และมีประเพณีและมาตรฐานในการดำรงชีพที่แตกต่างกัน
6. เป็นครอบครัวที่มีเศรษฐกิจไม่ดี ไม่มีงานทำและยากจน

3.2 สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน

โรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดของเด็ก และเยาวชน อยู่มาก ทั้งในแง่ปัญหาที่โรงเรียนก่อขึ้น และในแง่ปัญหาที่มาจากความสัมพันธ์ระหว่าง เด็กกับโรงเรียน ซึ่งมีข้อพิจารณาอยู่ 2 ประการ คือ

1. โรงเรียนขาดความสนใจที่จะแสวงหาวิธี และแนวทาง ปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือเด็กให้เอาชนะพลังที่จะชักนำเด็กไปสู่การกระทำผิด

2. มีหลักฐานปรากฏชัดเจนว่า โรงเรียนบางแห่งเป็นตัวการทางอ้อมให้เด็กกระทำผิด ทั้งนี้เพราะโรงเรียนได้ใช้วิธีทำให้เด็กบางคนประสบความล้มเหลว เช่น การปฏิบัติที่ทำให้เด็กขาดความสนใจต่อการศึกษา

3.3 สถาบันสื่อมวลชน

สื่อมวลชนถือเป็นสถาบันหนึ่งในสังคมที่ถ่ายทอดความคิดเห็นจากผู้ชำนาญการไปสู่มวลชน อีกทั้งมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเป็นตัวหนุนหรือส่งเสริมให้เห็นตามสภาพแวดล้อมที่คนรู้สึกลัวดี ซึ่งทัศนคติหรือสภาพแวดล้อมเหล่านั้น จะเป็นสิ่งนำไปสู่การกระทำผิดหรือการประกอบอาชญากรรม ทั้งที่ตามความเป็นจริงนั้นเป็นเพียงพฤติกรรมของคนส่วนน้อยในสังคม และการนำเสนอเกี่ยวกับอาชญากรรมและการเลียนแบบหรือเอาอย่างก็ได้

4. ทฤษฎีความแตกต่างในการคบหา (Differential Association Theory)

Sutherland (อ้างถึง ใน อัมฉพ ชูบำรุง, 2527) เป็นผู้ตั้งทฤษฎีและเห็นว่าการที่บุคคลประพฤติตามอย่างใดลงไปในั้น เนื่องจากสาเหตุปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม โดยอธิบายว่า

พฤติกรรมอาชญากรรมเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ โดยเน้นว่าคนที่ไม่ได้รับการเรียนรู้หรืออบรมในเรื่องอาชญากรรม ก็จะไม่มีความผิดเป็นอาชญากร

การเรียนรู้เกิดจากการคบหากันกับผู้อื่น รวมถึงการรับรู้จากสิ่งต่าง ๆ การเรียนรู้ความเป็นอาชญากรนั้น ขั้นแรกเกิดขึ้นในกลุ่มบุคคลที่ใกล้ชิดและคบหากัน ซึ่งพวกสิ่งต่าง ๆ เป็นส่วนที่ไม่อาจเทียบได้กับกลุ่มคุ้นเคย การเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรนั้น จะเรียนรู้ถึงเทคนิคในการกระทำและทิศทางแรงจูงใจ หรือวิธีหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง

แรงกระตุ้นและทัศนคติภายใน ในการประกอบอาชญากรรมนั้น จะเรียนรู้ได้จากการเกิดภาวะขัดแย้งระหว่างเห็นด้วยกับไม่เห็นด้วยกับกฎหมาย

การที่บุคคลกระทำผิด เพราะมีความโน้มเอียงในการฝ่าฝืนกฎหมาย
อยู่เหนือความรู้สึกละอายที่จะไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย

ซึ่งโดยสรุป Sutherland เห็นว่าคนกระทำผิดเพราะการเรียนรู้
พฤติกรรมอาชญากรรมจากผู้ที่มีสนิทคุ้นเคยเป็นเวลานาน จนผู้เรียนรู้มองเห็นถึงผิดเป็น
สิ่งถูก กฎหมายจึงทำให้มีการเรียนรู้เทคนิค แรงจูงใจ คัมภีร์ และวิธีการหาเหตุผล
เข้าข้างตนเองในการกระทำผิด

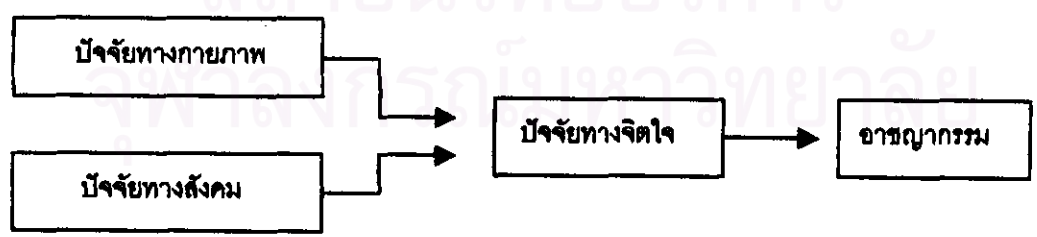
5.ทฤษฎีความแตกต่างในการคบหาและการเสริมแรง (The Differential Association and Reinforcement Theory)

โรนัลด์ อาเคอร์ (Ronald Akers) ได้ตั้งทฤษฎีนี้ขึ้นมา โดยทฤษฎี
ของอาเคอร์ เห็นว่า สภาพแวดล้อมทางสังคมเป็นแรงเสริมที่มีความสำคัญที่สุด และเขา
ถึงกับเสนอความเห็นว่าการเรียนรู้พฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์
กันในทางสังคม ซึ่งตามความเป็นจริงแล้วสังคมประกอบไปด้วยวัฒนธรรมมากมาย
ทำให้เราสามารถคาดคะเนได้ว่า สิ่งเร้าใดที่จะเป็นแรงเสริมอย่างมีประสิทธิภาพ
ต่อบุคคล อาจกล่าวได้ว่าคนเราเรียนรู้ทั้งพฤติกรรมเบี่ยงเบนและเงื่อนไขที่เป็นองค์
ประกอบของพฤติกรรมนั้น การเรียนรู้อาจเป็นไปโดยตรงคือมีเงื่อนไขแล้วก็ปฏิบัติไป
ตามเงื่อนไขนั้น หรืออาจเป็นไปโดยทางอ้อม เช่น การเลียนแบบ หรือการยึดถือ
ตัวแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เรียนรู้มานั้น และจะมีความเข้มแข็งหนักแน่นขึ้น หาก
ได้รับแรงเสริมหรือได้รับรางวัล และจะอ่อนตัวลงหากถูกลงโทษ พฤติกรรม
แห่งการเบี่ยงเบนจะดำรงอยู่ต่อไปหรือไม่ขึ้นอยู่กับแรงเสริมและคุณภาพของแรง
เสริม หากเงื่อนไขในการกระทำผิดเพิ่มแรงเสริมขึ้นเรื่อย ๆ และไม่มีทางเลือกใดที่จะ
เป็นแรงเสริมเข้ามาต่อต้านได้ คนเราก็ชอบที่จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่อไป (Frank P.
Williams III and Marilyn D. Mcshane,1988 อ้างถึงใน อัมฉพ ชูบำรุง, 2527)

6.ทฤษฎีหลายสาเหตุที่เกี่ยวกับการเกิดอาชญากรรม

วิลเลียม ฮิลลี (William H., 1951) เป็นผู้ศึกษาและวางแนวคิดทฤษฎีนี้ไว้ โดยฮิลลี ได้ตั้งข้อสังเกตว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดอาชญากรรมมีทั้งปัจจัยที่สำคัญและปัจจัยรอง ซึ่งมีได้มีปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเท่านั้น เฮอร์แมน แมนไฮม์ (Herman M., 1973) ซึ่งเป็นนักอาชญาวิทยา ชาวอังกฤษ ได้อธิบายว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดอาชญากรรมคือปัจจัยทางกายภาพ (Physical Factors) ปัจจัยทางด้านสังคม (Social Factors) และทั้งสองปัจจัยนี้จะส่งผลไปยังปัจจัยทางจิตใจ (Mental Factors) และแมนไฮม์ ได้อธิบายว่า ปัจจัยทางกายภาพและทางสังคมจะก่อให้เกิดอาชญากรรมได้ก็ต่อเมื่อจิตใจเอื้ออำนวยให้เป็นไป กล่าวคือจิตใจมีความต้องการหรือแรงจูงใจที่จะทำเช่นนั้น แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าลักษณะของจิตใจจะเป็นตัวแปรที่เด่นชัดเหนือตัวแปรอื่น หากความกดดันของปัจจัยอื่นมีกำลังมาก และมีเชื่อความต้องการของจิตใจเพียงเล็กน้อย ก็อาจนำไปสู่การกระทำผิดได้ อย่างไรก็ตามถ้าหากขาดความต้องการของจิตใจแล้ว อาชญากรรมก็จะไม่เกิดขึ้น และอีกประการหนึ่ง หากความต้องการทางจิตใจ มีมากแม้จะไม่มีปัจจัยอื่นก็นำไปสู่อาชญากรรมได้ และแมนไฮม์ ยังชี้ให้เห็นว่าปัจจัยจะกลายเป็นสาเหตุก็ต่อเมื่อปัจจัยนั้น เป็นแรงจูงใจให้เกิดอาชญากรรม

ซึ่งตามแนวคิดของแมนไฮม์ เขาได้แสดงสาเหตุการเกิดอาชญากรรมได้ดังแผนภาพได้ดังนี้

7. แนวคิดทางพุทธศาสนาเกี่ยวกับการเกิดอาชญากรรม

จากการศึกษาค้นคว้า วิชาพุทธศาสนาในพระไตรปิฎก (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช , 2539) อาจสรุปได้ว่าปัจจัยที่มีส่วนสำคัญกับการเกิดอาชญากรรมมี 3 ประการ คือ

1. ปัจจัยทางจิตใจ

ในทางพุทธศาสนานั้นจะเน้นปัจจัยทางจิตต่างจากแนวคิดของนักอาชญาวิทยา คือ อาชญาวิทยาเน้นปัจจัยทางจิตในแง่ความก้าวร้าว ความมุ่งร้าย ความเห็นแก่ตัว ความกดดัน โรคจิต หรือความผิดปกติทางบุคลิกภาพ เป็นต้น ส่วนพุทธศาสนานั้น เน้นปัจจัย ทางจิตใจส่วนลึก หรืออาจเรียกอีกอย่างว่าปัจจัยทางวิญญาณ (Spiritual Factors) โดยพุทธศาสนาถือว่าคนที่ประกอบอาชญากรรม คือคนที่เป็นโรคทางวิญญาณ จนมีอาจยับยั้งจิตใจของตนเองได้ ทำให้เกิดความโงก ความโกรธ ความหลงจนเกินเหตุ ทำให้คิดผิด พุคผิดและทำผิด

2. ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางสังคมนี้ทางพุทธศาสนาเน้นมากคือ การคบหาสมาคมกับคนชั่ว ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการมีความสัมพันธ์ที่แตกต่างของซัทเธอร์แลนด์ (Sutherland) ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว และได้อธิบายว่าการคบหากับคนชั่วเป็นมิตรย่อมทำให้เกิดความเห็นผิดหรือมีมิจฉาติฐิ และนำไปสู่การกระทำผิดได้

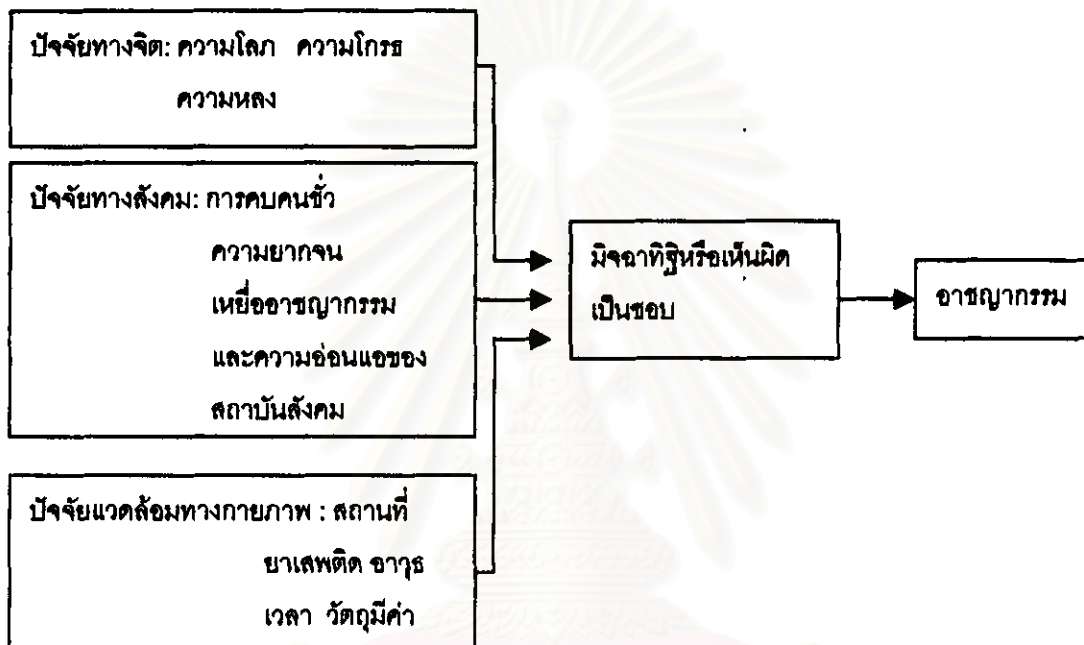
ปัจจัยทางสังคมอีกอย่างหนึ่งคือ ความยากจน ซึ่งเป็นผลมาจากความเสื่อมในด้านการเมืองการปกครอง เมื่อความขัดสนเกิดขึ้นโดยทั่วไปก็ย่อมทำให้เกิดความเห็นผิด และนำไปสู่การกระทำผิดได้หรือการประกอบอาชญากรรมได้

ในปัจจัยประการต่อมาคือ ปัจจัยเกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรม โดยเห็นว่าผู้ที่ตั้งตนอยู่ในความประมาทก็อาจตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรม เช่น การเที่ยวไปในที่เปลี่ยวหรือไปในเวลากลางคืนบ่อย ๆ เป็นต้น หรืออาจจะเป็นเหยื่อที่มีความโง่โดยสันดาน นอกจากนี้ก็ยังมีพวกเหยื่อที่เกิดจากความสมัครใจของตนเองต้องตกอยู่ในสภาพทั้งที่เป็นอาชญากรและเป็นเหยื่อไปพร้อม ๆ กัน เช่น พวกเล่นการพนัน โสเภณี และพวกเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ในปัจจัยประการสุดท้ายคือ ความอ่อนแอของสถาบันทางสังคม โดยเฉพาะในทางการปกครอง ซึ่งหากไม่มีความเข้มแข็งและบกพร่องในการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ก็อาจส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรม

3. ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ในที่นี้ได้แก่สถานที่ ถึงเพศติดอาวุธ ที่ที่ไม่สมควรและวัตถุอันมีค่า

โดยสรุป ปัจจัยที่ทำให้เกิดอาชญากรรมตามหลักพุทธศาสนานั้น เขียนแผนภาพได้ดังนี้

8. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คลินนาร์ค และควินนีย์ (Clinard and Quinney, 1973) ซึ่งเป็นนักอาชญาวิทยาชาวอเมริกา ผู้ตั้งทฤษฎีการจำแนกประเภทของ อาชญากรรมตามแนวทางด้านสังคมวิทยา และได้จำแนกไว้ 9 ประเภท โดยได้จำแนกการฆ่าผู้อื่นไว้ในอาชญากรรมประเภทรุนแรง และพวกเขาได้ศึกษาถึงสาเหตุการฆ่าที่นั่นมาจากด้านอารมณ์ และผู้ประกอบอาชญากรรมส่วนมากจะไม่มีประวัติการกระทำผิดมาก่อน แต่กระทำลงไปเนื่องจากความกดดันทางอารมณ์ หรือถูกขู่ขอยอย่างแรง และเมื่อได้กระทำไปแล้วจึงรู้สึกตัว และในบางครั้งผู้กระทำอาจมีค่านิยมไปในทางรุนแรง

เลาเดอร์ (Lauder อ้างถึงใน โสภา ขปีถมนัน, 2537 : 113 – 114) ได้ศึกษาพบว่า จากจำนวนของอาชญากรที่กระทำผิดเป็นอาชีพจำนวนเพียงร้อยละ 6

ของบรรดาอาชญากรที่ประกอบอาชญากรรมรุนแรงทั้งสิ้น และพบว่าผู้ประกอบอาชญากรรมนี้ส่วนใหญ่จะเป็นคนหนุ่มในระยะวัยรุ่นตอนปลาย หรือวัยผู้ใหญ่ในระยะต้น และยังมีสถานภาพโสดอยู่ มีประวัติการศึกษาและการทำงานด้านลบ ดิคาเสพติด ดิคสุรา เป็นคนไม่มีศาสนา มีความก้าวร้าว เป็นเด็กมีปัญหาทางสุขภาพจิตมาก และเริ่มต้นการกระทำผิดตั้งแต่อยู่ในวัยรุ่นระยะแรก มีประวัติถูกบังคับหรือกักบริเวณมาก่อน มีประวัติ ความเกเรรุนแรงและเมื่อเป็นผู้ใหญ่อัตราความรุนแรงจึงเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ ประกอบกับได้รับการเรียนรู้ประสบการณ์ด้านลบ จึงทำให้ประกอบอาชญากรรมประเภทรุนแรงได้อย่างรุนแรงมาก

วูล์ฟแก๊ง (Walfgang, 1967) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการฆาตกรรม พบว่าในการฆาตกรรม ผู้เสียหาย มักจะเป็นตัวกระตุ้นหรือเป็นตัวสนับสนุนที่สำคัญที่ทำให้เกิดฆาตกรรม

จากรายงานการวิจัยของคณะอนุกรรมการวิจัยสาเหตุแห่งความผิดฐานฆ่าคนตาย (สภาวิจัยแห่งชาติ, 2509) ได้สรุปจากวิจัยคดีประทุษร้ายซึ่งชีวิตร่างกายได้ดังนี้

1. การกระทำผิดทางอาญา ในคดีประทุษร้ายทางชีวิตร่างกายนั้น ผู้กระทำผิดมักกระทำด้วยความโกรธ อาฆาต พยายาม และการกระทำเพื่อความอยู่รอดแห่งชีวิต หรือจิตใจผิดปกติ โดยมีอาการทางโรคจิตเป็นแรงผลักดันให้กระทำผิด

2. สำหรับผู้กระทำผิดนั้น มักจะกระทำไปด้วยอารมณ์การตัดสินใจที่ผิดพลาด เนื่องจากมีการศึกษาน้อย ส่วนผู้กระทำด้วยเจตนา นั้น มูลเหตุที่ก่อให้เกิดเจตนา ก็มาจากการตัดสินใจที่ผิดพลาด เพราะความโง่ ไร้การศึกษา โดยคิดว่าสิ่งที่ตนทำไปนั้นดีเหมาะสมแล้ว

3. ความยากจนมิได้เป็นมูลเหตุแห่งอาชญากรรม ที่ก่อให้เกิดความผิดฐานประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายโดยตรง หากแต่ความยากจนทำให้ฐานะของมนุษย์ต่ำต้อยลงไป การมีฐานะต่ำต้อยหรือต้องใช้ชีวิตในแหล่งสลัม หรือดำรงชีพ

ด้วยวิธีการปลี่ยนปลี่ยน ควบแดงเป็นผลชวนให้เกิดคดีอาญาฐานประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกายได้ง่าย

4. การประกอบอาชญากรรมของชายกับหญิง เกี่ยวกับความผิด ฐานประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายนั้น ต่างกันในสาระสำคัญ คือ ชายประกอบ อาชญากรรมประเภทนี้เพื่อการเอาชนะ เพื่อรักษาศักดิ์ศรี ดำรงไว้เพื่ออาชีพและครอบครัว ส่วนเพศหญิงกระทำไปด้วยอารมณ์ขุ่นมัว สถานะอันยุ่งยากของครอบครัวและ ความหึงหวง

5. อายุของผู้กระทำผิดอยู่ในวัยหนุ่มและวัยกลางคนมากที่สุด กองวิจัยและวางแผน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้สรุปสาเหตุ สำคัญในการฆ่ากันตายในจังหวัดนครศรีธรรมราชไว้ 8 ประการ คือ (สำนักงานตำรวจ แห่งชาติ, กองวิจัยและวางแผน ,2532)

สาเหตุจากพื้นฐานลักษณะนิสัยของชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช

1. สาเหตุจากการแย่งชิงผลประโยชน์ในการทำมาหากิน
2. สาเหตุจากการแย่งชิงผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มซึ่งมีอิทธิพล
3. สาเหตุจากความขัดสน ยากจน ขาดระบบชลประทานในบาง

ท้องถิ่น

4. สาเหตุจากการมั่วสุมในแหล่งอบายมุข เช่น การพนัน เสพ สุราและยาเสพติด

5. สาเหตุจากการแบ่งกลุ่มเล่นการเมืองในระดับท้องถิ่น และ ระดับชาติ (ส.ส.)

6. สาเหตุจากกลไกของรัฐเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม ไม่ สามารถให้ความยุติธรรมได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง

7. สาเหตุจากเขวชนได้รับการปลูกฝัง และเคยชินกับค่านิยมที่ ไม่ถูกต้อง

นิพนธ์ คันธเสวี และคณะ (2533) ได้ศึกษากรณีฆ่าคนตายในจังหวัด นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี ด้วยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มข้อมูลที่เป็นผู้ต้องขังที่

ได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล ในคดีฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา จำนวน 200 คน และสัมภพณ์ผู้เกี่ยวข้องในคดีประกอบ เช่น ญาติผู้ต้องขัง ญาติผู้เสียหาย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้นำท้องถิ่น พบว่า

1. มูลเหตุของการก่อคดีฆ่าคนตายที่สำคัญ มี 3 ประการ คือ การไม่ได้รับความเป็นธรรม จากเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องจัดการกันเอง, การขัดแย้งเรื่องที่ดินและการขัดแย้งเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ และการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไม่สามารถพึ่งพาได้ หรือดำเนินการล่าช้าไม่เห็นผลความคืบหน้า ชาวบ้านจึงจัดการฆ่าล้างแค้นกันเอง

2. ฆาตกรเป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดี แต่มีทัศนคติชอบใช้ความรุนแรง เพราะเห็นว่าระบบความยุติธรรมของรัฐไม่สามารถให้ความเป็นธรรม หรือนำศักดิ์ศรีเกียรติยศกลับคืนมาได้ จึงต้องแก้แค้นตอบแทนกันเอง ซึ่งลักษณะเช่นนี้มีมากในจังหวัดนครศรีธรรมราช

3. เหตุการณ์ที่เกิดการฆ่ากันตาย เป็นปฏิกริยาโต้ตอบทางสังคม (Social Interaction) ระหว่างผู้ที่รู้จักกัน เนื่องจากความโกรธแค้นชิงชัง และต้องการรักษาศักดิ์ศรี โดยเกิดขึ้นอย่างฉับพลันไม่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า

4. จากจำนวนคดีฆ่ากันตายที่เกิดขึ้นปรากฏว่า ร้อยละ 77 ได้ใช้อาวุธปืนในการก่อคดี และผู้กระทำความผิดมีประสบการณ์ในการใช้อาวุธปืนมาก่อน

ธนพงศ์ ธนเดชากุล (2536) ได้ทำการศึกษาถึงมูลเหตุในการกระทำความผิดของผู้ต้องหาฆ่าผู้อื่น โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักโทษเด็ดขาดในเรือนจำบางขวาง จำนวน 500 คน พบว่า

1. ลักษณะโดยทั่วไปของผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่มีอายุขณะกระทำความผิดอยู่ระหว่าง 21 – 30 ปี กว่าครึ่งจะอยู่ในช่วงเริ่มต้นมีครอบครัว มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา มีรายได้เฉลี่ยไม่เกินเดือนละ 3,000 บาท พักอาศัยอยู่นอกเมือง

2. เหตุในการกระทำผิดเกิดจากอารมณ์ที่มีต่อผู้ตายในขณะนั้น โดยเกิดจากความคับแค้นใจ และรองลงมาคือถูกข่มเหงรังแก. และเพื่อต้องการเงินค่าจ้างตามลำดับ

3. ลักษณะการกระทำผิดส่วนใหญ่เกิดในพื้นที่ภาคกลางนอกเมือง ช่วงเวลากลางคืน สถานที่ไม่เปลี่ยว ผู้กระทำผิดจะกระทำเพียงคนเดียว เป็นการกระทำครั้งแรก ขณะกระทำผิดไม่ได้มีเงินมาและไม่ได้เตรียมการมาก่อน อาวุธที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นปืนโดยเหยื่อส่วนมากเป็นผู้ชาย

4. การฆ่ามีมูลเหตุจากตัวผู้ตายเป็นส่วนสำคัญ เช่นมีการข่มเหงรังแก ก่อให้เกิดความคับแค้นใจ ลักษณะผู้กระทำผิดมีเพียงคนเดียว ไม่ได้มีการเตรียมการมาก่อน และมักเป็นการกระทำผิดครั้งแรก หากเป็นลักษณะการฆ่าเพื่อหวังเงินรางวัลผู้กระทำผิดมักมีการเตรียมการไว้และเคยกระทำผิดมาก่อน

ชานินทร์ สุนทรสุทธิวัตร (2539) ได้ทำการศึกษาสาเหตุแห่งการกระทำความผิดซ้ำในคดีอุกฉกรรจ์ โดยเก็บข้อมูลจากนักโทษเด็ดขาดในเรือนจำบางขวาง จำนวน 204 คน โดยเฉพาะคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย พบว่าผู้กระทำผิดส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี เป็นโสด มีการศึกษาระดับประถมศึกษาพักอาศัยอยู่ในชนบทและที่สำคัญคือ ผู้กระทำผิดเคยกระทำความผิดในลักษณะเดียวกันมาก่อน

9.กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดต่อชีวิต

สำหรับความผิดต่อชีวิตนั้นได้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาในภาค 2 อันเป็นภาคความผิด ตามลักษณะ 10 หมวด 1 นับแต่มาตรา 288 – 294 รวม 7 มาตรา โดยเฉพาะตามมาตรา 288 และมาตรา 289 ซึ่งเป็นลักษณะความผิดฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา มีรายละเอียดดังนี้

มาตรา 288 ผู้ใดนำผู้อื่นต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าถึงยี่สิบปี

มาตรา 289 ผู้ใด

(1) นำบุพการี

(2) นำเข้าพนักงาน ซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่จะกระทำหรือได้กระทำการตามหน้าที่

(3) นำผู้ช่วยเหลือเข้าพนักงาน ในการที่เข้าพนักงานนั้นกระทำตามหน้าที่หรือเพราะเหตุที่บุคคลนั้นจะช่วยเหลือหรือได้ช่วยเข้าพนักงานดังกล่าวแล้ว

(4) นำผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน

(5) นำผู้อื่นโดยทรมานหรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย

(6) นำผู้อื่นเพื่อเตรียมการ หรือเพื่อความสะดวกในการที่จะกระทำความผิดอย่างอื่น

(7) นำผู้อื่นเพื่อจะเอาหรือเอาไว้ ซึ่งผลประโยชน์อันเกิดแต่การที่ตนได้กระทำความผิดอื่น เพื่อปกปิดความผิดอื่นของตน หรือเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นอาญาในความผิดอื่นที่ตนได้กระทำไว้

ต้องระวางโทษประหารชีวิต

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาเฉพาะกรณีเป็นความผิดนำผู้อื่นโดยเจตนาในลักษณะที่เป็นการไตร่ตรองไว้ก่อน ตามมาตรา 289 (4) เท่านั้น จึงมีถ้อยคำที่จะต้องพิจารณาดังนี้

1. เจตนา

เจตนา ในทางกฎหมายถือเป็นปัจจัยหรือองค์ประกอบสำคัญที่จะพิจารณาว่า การกระทำของผู้กระทำจะเป็นความผิดหรือไม่ โดยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ไว้ว่า “บุคคลจะต้องรับผิดชอบทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่ได้กระทำโดยประมาทในกรณีที่

กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดชอบเมื่อได้กระทำโดยประมาท หรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยแจ้งชัดให้ต้องรับผิดชอบแม้กระทำโดยไม่มีเจตนา

การกระทำโดยเจตนา ได้แก่กระทำโดยรู้สำนึกในการกระทำ และในขณะที่เขวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือยอมถึงเห็นผลของการกระทำนั้น

ถ้าผู้กระทำมิได้รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด จะถือว่าผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือยอมถึงเห็นผลของการกระทำนั้นมิได้.....”

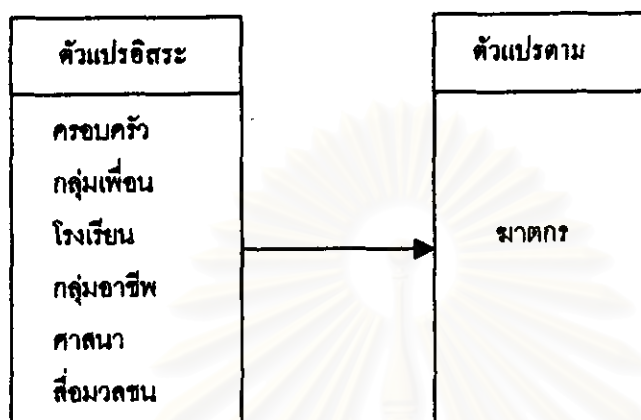
ดังนั้นโดยสรุปแล้ว “การกระทำโดยเจตนา” หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่ผู้กระทำได้กระทำโดยขณะกระทำนั้นยอมรู้สำนึก รู้สึกตัวเองในการกระทำนั้น และ ขณะเดียวกันก็ประสงค์ต่อผลหรือถึงเห็นว่าผลจะเกิดอย่างไร หากแต่ถ้าผู้กระทำไม่รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด ก็ถือว่าผู้กระทำโดยเจตนา

2. การไตร่ตรองไว้ก่อน

ลักษณะการไตร่ตรองไว้ก่อน หมายถึง พฤติการณ์ที่ผู้กระทำผิดจะต้องคิดไตร่ตรองในการกระทำผิด แล้วจึงได้ตกลงใจกระทำผิดตามนั้น เช่นตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3576/2533 (พิพัฒน์ จักรางกูร, 2535 : 479) ว่า จำเลยผู้ตาย และพวกนั่งดื่มสุราร่วมกัน ผู้ตายพูดว่าจำเลยหัวล้าน แล้วใช้มือลูบศีรษะจำเลย จำเลยถูกลูกออกจากวงสุราไป ต่อมาประมาณ 15 นาที จำเลยถือปืนมายิงผู้ตาย การที่จำเลยยิงผู้ตายมิได้เกิดจากโทสะที่พุ่งขึ้นเฉพาะหน้า ขณะที่ผู้ตายใช้มือลูบศีรษะ แต่เป็นกรณีที่จำเลยเกิดโทสะ แล้วออกจากวงสุราไปแล้วเกิดความคิดจะฆ่าผู้ตายในภายหลัง เช่นนี้ถือเป็นการกระทำโดยไตร่ตรองไว้แล้ว

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดแผนภาพแสดงกรอบแนวคิดตามสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้ไว้ดังนี้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดให้การขัดเกลาทางสังคมที่ไม่เหมาะสมที่ไม่เหมาะสมของครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน กลุ่มอาชีพ ศาสนา และสื่อมวลชน เป็นตัวแปรอิสระ และได้กำหนดการเป็นมาตรการเป็นตัวแปรตาม

สมมติฐานการวิจัย

จากการพิจารณาและรวบรวมกรอบแนวคิดทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐานหลักในการวิจัยในครั้งนี้ คือ

“ การขัดเกลาทางสังคมที่ไม่เหมาะสมมีอิทธิพลต่อการเป็นมาตรการ ”

ซึ่งจากกรอบแนวคิดในเรื่องการขัดเกลาและความเป็นตัวตนของ Cooley และ Mead ประกอบกับตามทฤษฎีความแตกต่างในการคบหาสมาคมของ Sutherland ที่กล่าวมาแล้วนั้น เห็นว่า โद्यธรรมชาติของมนุษย์แล้วเป็นสัตว์สังคมที่มีการรวมกลุ่มกันและมีปฏิริยาสัมพันธ์ต่อกัน จึงก่อให้เกิดการขัดเกลาและเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการอยู่ร่วมกัน และเกิดความเป็นตัวตนที่เห็นว่าตนนั้นแตกต่างจากบุคคลอื่น โดยอาศัยเกณฑ์การตัดสินใจจากสังคมหรือคนอื่น ดังนั้น จึงเป็นไปได้ว่าการเรียนรู้และการขัดเกลาจากกลุ่มสังคมที่ตนมีปฏิริยาสัมพันธ์ด้วยนั้น จะสร้างความเป็นตัวตนที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มสังคมนั้น ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานในการศึกษาวิจัยดังที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งมีการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ ชอร์ต และ สตรอดเตค (Short and Strodteck, 1965) ได้ทำการศึกษาเรื่องแก๊งค์วัยรุ่น

ผู้การกระทำผิด และสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กเข้าเป็นสมาชิกของแก๊งค์คือปัญหาภายในครอบครัว

จากกรอบแนวคิดเกี่ยวกับตัวแทน (Agents) ในการจัดเกลาประกอบกับแนวคิดตามทฤษฎีสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอาชญากรรมที่ ได้กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่ากลุ่มตัวแทนในการจัดเกลาสังคม ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว, กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ, สถาบันการศึกษา, ตัวแทนศาสนา และสื่อมวลชน ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อการจัดเกลา ซึ่งหากกลุ่มตัวแทนต่าง ๆ เหล่านี้มีการจัดเกลาในทางที่ไม่เป็นไปตามกฎเกณฑ์หรือบรรทัดฐานของสังคมโดยส่วนรวมแล้ว ก็ย่อมจะทำให้ผู้ถูกจัดเกลา มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนและกระทำผิดได้ในที่สุด โดยมีงานศึกษาวิจัยที่สนับสนุนได้แก่

พาร์ค และเบอร์เกส (Park and Burgess, 1921) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม โดยเน้นองค์ประกอบทางบุคลิกภาพและโครงสร้างของครอบครัว พวกเขาพบว่าสิ่งที่มีผลก่อให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบน ได้แก่ การแข่งขัน ความรู้สึกต่อต้าน การชิงดีชิงเด่น หรือความขัดแย้งภายในใจ และยังพบว่าความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีภายในครอบครัว ซึ่งรวมถึงความรัก ความเอาใจใส่ที่ครอบครัวมีต่อเด็ก จะยังผลให้อัตราการกระทำผิดลดลง และในส่วนของความรักความอบอุ่นภายในครอบครัว เจนคินและกอฟแมน (Jenkin and Goffman) ได้กล่าวว่า เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดส่วนใหญ่จะมีสถานะความตึงเครียดทางจิตใจเพราะขาดความรัก ความอบอุ่น จากผู้ปกครองในครอบครัว เป็นเด็กที่ถูกทอดทิ้งไม่ได้รับการเอาใจใส่และควบคุมดูแล เนื่องจากบิดา - มารดา ถึงแก่กรรมหรือครอบครัวแตกแยก จึงทำให้เด็กมีจิตใจแข็งกระด้างและชอบกระทำผิด (Horton and Leslir, 1967)

ในส่วนอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนและกลุ่มอาชีพนั้น จะเห็นได้จากงานการศึกษาวิจัยของ ซอร์ทและสตรอดเดค ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

ส่วนอิทธิพลของโรงเรียนหรือสถานการศึกษานั้น โคเฮน (Cohen, cited in Sutherland and Cressey, 1978) ได้กล่าวถึงบทบาทของโรงเรียนว่ามีความสำคัญต่อ

การเสริมสร้างบุคลิกภาพ และพฤติกรรมของเด็กให้ไปรู้ชีวิตวัยผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มจากการที่ เด็กได้รับการศึกษาน้อย หรือไม่ มีโอกาสได้รับการศึกษาเลย อีกทั้งเซฟเฟอร์ และ โพล (Schafer and Polk, 1967) ยังได้กล่าวสนับสนุนว่า การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเป็นผลส่วนหนึ่งจากประสบการณ์ทางลบจากโรงเรียน ในเรื่องความบกพร่องด้านการศึกษา โดยเฉพาะการที่ไม่สามารถช่วยปรับพฤติกรรมของเด็กที่มาจากครอบครัวชั้นต่ำ ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากครอบครัวหรือจากสภาพแวดล้อมชุมชนเกี่ยวกับการกระทำผิด เข้าโรงเรียนยังเพิ่มพฤติกรรมด้านลบ อันมีผลต่อการกระทำผิดของเด็กเพิ่มขึ้นอีกด้วย

อิทธิพลของศาสนาและเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจนั้น พบว่าผู้กระทำผิดซึ่งติดสารเสพติดส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาไม่เคยอบรมสั่งสอนหรือให้ความรู้ด้านศาสนามาก่อน และเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านศาสนานั้น ปรากฏครอบครัวผู้ติดสารเสพติดส่วนใหญ่มีความผูกพันใกล้ชิดกับศาสนา หากแต่ผู้กระทำผิดส่วนใหญ่กับเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาเป็นบางครั้งบางคราวเท่านั้น

ประการสุดท้ายเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนนั้น คลินนาร์ด (Clinard, 1968) ได้ทำการศึกษาและพบว่าสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มี 3 อย่าง คือ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และหนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะภาพยนตร์นั้น ถือเป็นสื่อที่ถ่ายทอดค่านิยมในเรื่องความมั่งคั่ง วัตถุนิยม และความไร้ศีลธรรม ทั้งในแง่การประกอบอาชญากรรมและความสัมพันธ์ทางเพศ ทำให้เยาวชนเอาแบบอย่าง และโน้มเอียงไปในทางกระทำผิดได้ในที่สุด

จากสมมุติฐานที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมุติฐานย่อยตามกลุ่มตัวแทน (Agents) ในการจัดเกลาทางสังคมเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไว้ว่า

1. การจัดเกลาทางสังคมที่ไม่เหมาะสมของครอบครัว มีอิทธิพลต่อการเป็นฆาตกร
2. การจัดเกลาทางสังคมที่ไม่เหมาะสมของกลุ่มเพื่อน มีอิทธิพลต่อการเป็นฆาตกร

3. การขัดเกลาทางสังคมที่ไม่เหมาะสมของโรงเรียน มีอิทธิพลต่อการเป็นฆาตกร
4. การขัดเกลาทางสังคมที่ไม่เหมาะสมของกลุ่มอาชีพ มีอิทธิพลต่อการเป็นฆาตกร
5. การขัดเกลาทางสังคมที่ไม่เหมาะสมของศาสนา มีอิทธิพลต่อการเป็นฆาตกร
6. การขัดเกลาทางสังคมที่ไม่เหมาะสมของสื่อมวลชน มีอิทธิพลต่อการเป็นฆาตกร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ คือ “การขัดเกลาทางสังคมที่ไม่เหมาะสม” ซึ่งได้กำหนดย่อยตามกลุ่มตัวแทนการขัดเกลาทางสังคม ไว้ดังนี้

- การขัดเกลาทางสังคมที่ไม่เหมาะสมของครอบครัว
- การขัดเกลาทางสังคมที่ไม่เหมาะสมของกลุ่มเพื่อน
- การขัดเกลาทางสังคมที่ไม่เหมาะสมของโรงเรียน
- การขัดเกลาทางสังคมของที่ไม่เหมาะสมของกลุ่มอาชีพ
- การขัดเกลาทางสังคมที่ไม่เหมาะสมของศาสนา
- การขัดเกลาทางสังคมที่ไม่เหมาะสมของสื่อมวลชน

2. ตัวแปรตาม คือ “การเป็นฆาตกร”

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

จากวัตถุประสงค์และสมมุติฐาน ประกอบกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์ที่จะใช้ในการวิจัยไว้ดังนี้

“การจัดেলাทางสังคม” หมายถึง กระบวนการที่มนุษย์เรียนรู้ยอมรับค่านิยมกฎเกณฑ์ต่าง ๆ จากการติดต่อกัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อจะได้มีสถานภาพและปฏิบัติตามบทบาทต่าง ๆ ที่สังคมต้องการ รวมถึงกระบวนการที่บุคคลเรียนรู้และฝึกฝนเพื่อให้เป็นที่ยอมรับและการเป็นสมาชิกของสังคม

โดยทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดองค์ประกอบของการจัดেলাในเรื่องต่อไปนี้ เป็นตัวชี้วัดอิทธิพลของกลุ่มตัวแทน คือ

1. ความรู้และประสบการณ์ทางสังคม หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับค่านิยม ความเชื่อ บรรทัดฐาน ระเบียบกฎเกณฑ์ รวมถึงสิทธิหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อนำไปถ่ายทอดฝึกฝนให้กับผู้รับการจัดেলা

2. การกระทำระหว่างกันทางสังคม หมายถึง กลุ่มตัวแทนการจัดเอลากับผู้รับการจัดেলাจะต้องมีการติดต่อกัมพันธ์กัน และมีการถ่ายทอดความรู้อบรมสั่งสอน ทำให้มีการเรียนรู้แบบแผน จนสามารถเป็นสมาชิกของกลุ่มตัวแทนการจัดเอลานั้นได้

3. ภาษา หมายถึง ภาษาของกลุ่มตัวแทนการจัดেলাและผู้รับการจัดเอลารวมถึงศัพท์ทางเทคนิคที่ใช้ถ่ายทอดและสื่อเพื่อให้สามารถรู้และเข้าใจ รวมทั้งแลกเปลี่ยนความรู้สึกนึกคิดและค่านิยมต่างกันได้

4. ความรักและความชอบพอ หมายถึง ความรู้สึกหรืออารมณ์ของผู้ให้การจัดเอลาจะต้องรักและชอบพอกับผู้รับการจัดেলাอย่างแท้จริง

5. สภาพแวดล้อม หมายถึง สภาพการณ์ในการจัดেলাทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยบุคคลแวดล้อมต่าง ๆ เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง เพื่อน หรือบุคคลอื่น รวมถึงสิ่งไม่มีชีวิต เช่น สภาพที่พักอาศัย ช่วงเวลา เป็นต้น

“ครอบครัว” หมายถึง พ่อ แม่ พี่น้อง หรือญาติและบุคคลอื่น ซึ่งรวมพักอาศัยอยู่ในบ้านหรือที่พักเดียวกัน

“กลุ่มเพื่อน” หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่รู้จักและสนิทคุ้นเคยและมักจะทำกิจกรรมอื่นหรือออกเที่ยวเตร่ด้วยกันเป็นประจำ ซึ่งอาจมีอายุแตกต่างกัน

“โรงเรียน” หมายถึง สถานที่ให้การศึกษาในด้านต่าง ๆ รวมถึงครูผู้สอน กลุ่มเพื่อน ระเบียบกฎเกณฑ์และสภาพแวดล้อมภายในสถานที่นั้น ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชน ซึ่งอาจมีระยะเวลาในการศึกษาที่แตกต่างกัน

“กลุ่มอาชีพ” หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ประกอบอาชีพอย่างเดียวกันและในสถานที่เดียวกัน

“ศาสนา” หมายถึง หลักธรรมคำสอนของศาสนา พิธีกรรม ขนบธรรมเนียมและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับศาสนานั้น รวมถึงพระสงฆ์ผู้ถ่ายทอดหลักธรรม และสถานที่ที่ใช้ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งคนในสังคมใช้เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ

“สื่อมวลชน” หมายถึง วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารในด้านต่าง ๆ ให้คนในสังคมได้รับรู้

“ที่ไม่เหมาะสม” หมายถึง การขัดเกลาทางสังคมของกลุ่มตัวแทนการขัดเกลาต่าง ๆ ในลักษณะที่ไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานหรือระเบียบกฎเกณฑ์อันเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมไทยโดยส่วนรวม

“ผู้ต้องขัง” หมายถึง ผู้ถูกขังไว้ที่เรือนจำบางขวางตามหมายจำคุกของศาล หลังจากได้พิพากษาถึงที่สุดแล้ว ซึ่งได้กระทำผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ในลักษณะเป็นการไตร่ตรองไว้ก่อน

“ฆ่า” หมายถึง การทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายไม่ว่าจะด้วยวิธีใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการกระทำโดยเจตนาและไตร่ตรองไว้ก่อน

“ภูมิหลัง” หมายถึง ข้อมูลพื้นฐานและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของฆาตกร เช่น อายุ การศึกษา อาชีพ สถานภาพการสมรส สภาพครอบครัว และที่พักอาศัย เป็นต้น

นิยามปฏิบัติการ

จากที่ได้กำหนดตัวแปร และนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยไว้แล้วนั้น ผู้วิจัย จึงได้กำหนดนิยามตัวแปรในการวิจัยไว้ดังนี้

1. การขัดเกลาทางสังคมที่ไม่เหมาะสมของครอบครัว หมายถึง การที่ครอบครัวอบรม สั่งสอน หรือให้ความรู้ ไม่ว่าจะโดยทางตรงด้วยการบอกกล่าว หรือโดยทางอ้อมด้วยการกระทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง เกี่ยวกับสิ่งที่ไม่ถูกต้องตามบรรทัดฐานทางสังคม หรือระเบียบกฎเกณฑ์อันเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมไทย และให้รวมถึงการที่ไม่ควบคุมดูแลเอาใจใส่ และแนะนำในสิ่งที่ถูกต้องด้วย

2. การขัดเกลาทางสังคมที่ไม่เหมาะสมของกลุ่มเพื่อน หมายถึง การที่กลุ่มเพื่อน อบรม สั่งสอน หรือให้ความรู้ ไม่ว่าจะโดยทางตรงด้วยการบอกกล่าว หรือโดยทางอ้อมด้วยการกระทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง เกี่ยวกับสิ่งที่ไม่ถูกต้องตามบรรทัดฐานทางสังคม หรือระเบียบกฎเกณฑ์อันเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมไทย และให้รวมถึงการที่คอยยุยงส่งเสริม ให้การสนับสนุนและการที่ไม่ตักเตือนห้ามปรามด้วย

3. การขัดเกลาทางสังคมที่ไม่เหมาะสมของโรงเรียน หมายถึง การที่โรงเรียน อบรม สั่งสอน หรือให้ความรู้ ไม่ว่าจะโดยทางตรงด้วยการบอกกล่าว หรือโดยทางอ้อมด้วยการกระทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง เกี่ยวกับสิ่งที่ไม่ถูกต้องตามบรรทัดฐานทางสังคม หรือระเบียบกฎเกณฑ์อันเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมไทย และให้รวมถึงการที่ละเลยที่จะแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นนักเรียนที่ดีได้ด้วย

4. การขัดเกลาทางสังคมที่ไม่เหมาะสมของกลุ่มอาชีพ หมายถึง การที่กลุ่มอาชีพ อบรม สั่งสอน หรือให้ความรู้ ไม่ว่าจะโดยทางตรงด้วยการบอกกล่าว หรือโดยทางอ้อมด้วยการกระทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง เกี่ยวกับสิ่งที่ไม่ถูกต้องตามบรรทัดฐานทางสังคม หรือระเบียบกฎเกณฑ์อันเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมไทย และให้รวมถึงการที่คอยยุยงส่งเสริม ให้การสนับสนุน และการที่ไม่ตักเตือนห้ามปรามด้วย

5. การขัดเกลาทางสังคมที่ไม่เหมาะสมของศาสนา หมายถึง การที่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ไม่ว่าจะ เป็น พระสงฆ์หรือผู้สอนศาสนา บุคคลในครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน กลุ่มอาชีพ และสื่อมวลชน ไม่ได้ให้การอบรมสั่งสอน หรือให้ความรู้เกี่ยวกับหลักศีลธรรม และหลักธรรมคำสอนเกี่ยวกับศาสนา และให้รวมถึงการที่เป็นผู้ไม่ใส่ใจในศาสนา และไม่มีหลักศีลธรรม บิดเบือนขี้หวัดใจในการดำเนินชีวิต

6. การขัดเกลาทางสังคมที่ไม่เหมาะสมของสื่อมวลชน หมายถึง การที่สื่อมวลชนต่าง ๆ นำเสนอข้อมูลข่าวสารให้คนในสังคมได้รับรู้ในลักษณะที่ไม่ถูกต้องตามบรรทัดฐานทางสังคม หรือระเบียบกฎเกณฑ์อันเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมไทย

7. มาตรการ หมายถึง ผู้ที่ฆ่าผู้อื่นด้วยการกระทำของตนเองโดยตรง ในลักษณะที่กระทำโดยเจตนาและได้ไตร่ตรองไว้ก่อน และมีใจผู้ให้การสนับสนุน หรือจ้างวานให้เกิดการฆ่านั้นแต่อย่างใด

ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัย

1. ในการวิจัยนี้เน้นมุมมองปัญหาด้วยวิธีการทางด้านสังคมเป็นหลัก และเห็นว่าความสำเร็จในการขัดเกลาของสมาชิก ในกลุ่มสังคมต่าง ๆ นั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับระเบียบกฎเกณฑ์นั้น ๆ จะสอดคล้องกับความรู้ตึกนิกคิด ความต้องการ หรือความสามารถของแต่ละคนเพียงใดแล้ว ลักษณะของการขัดเกลาทางสังคมนั้น จะต้องมีการประกอบในการขัดเกลาทางสังคม 5 ประการ ดังนี้

- 1) ความรู้และประสบการณ์ทางสังคม
- 2) การกระทำระหว่างกันในทางสังคม
- 3) ภาษา
- 4) ความรักและความชอบพอ
- 5) สภาพแวดล้อมในการขัดเกลา

ดังนั้นในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดองค์ประกอบของการขัดเกลาทางสังคมทั้ง 5 ประการ ดังกล่าว เป็นตัวชี้วัดถึงความมีอิทธิพลของกลุ่มตัวแทนในการขัดเกลาทางสังคมนั้น ๆ

หากการขัดเกลาทางสังคมของกลุ่มตัวแทนต่าง ๆ นั้น มีลักษณะเป็นไปตามองค์ประกอบของการขัดเกลาทางสังคมเพียง 3 ใน 5 นั้น ก็ถือว่ากลุ่มตัวแทนของการขัดเกลา นั้น มีอิทธิพลต่อการเป็นมาตรการ ในทิศทางตรงกันข้าม หากมี

ลักษณะของการขัดเกลาไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กล่าวมา หรือการขาดกลุ่มตัวแทน ในการขัดเกลาที่จะมาขัดเกลาให้เป็นไปตามองค์ประกอบ ในการขัดเกลาทางสังคม ดังกล่าวนั้น ก็ยังไม่มั่นใจว่าการขัดเกลาของกลุ่มตัวแทนนั้น มีอิทธิพลต่อการเป็น มาตรฐานแต่อย่างใด

2. ชื่อต่าง ๆ ของมาตรฐานที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และบุคคลในครอบครัวที่ เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยใช้เป็นนามสมมติทั้งหมด ทั้งนี้ด้วยความเคารพในสิทธิส่วนบุคคลขั้น พื้นฐาน

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยสนามทางมานุษยวิทยา (Anthropological Fieldwork) ซึ่งได้วางแนวทางเกี่ยวกับการศึกษาและรวบรวมข้อมูล ไว้ดังนี้

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ผู้ศึกษาใช้ผู้ต้องขังที่กระทำผิดฐานผู้อื่นโดยเจตนา ในลักษณะที่ เป็นการไตร่ตรองไว้ก่อน ซึ่งถูกขังอยู่ที่เรือนจำกลางบางขวาง จังหวัดนนทบุรี และใน คดีความผิดดังกล่าวศาลได้พิพากษาลงโทษถึงที่สุดแล้ว ทั้งนี้เพื่อควบคุมกลุ่มตัวอย่าง บางรายที่มีการต่อสู้ตามรูปคดีและอาจไม่ได้กระทำผิดตามที่ถูกฟ้องเป็นกลุ่มประชากร เป้าหมายที่จะใช้ศึกษา ทั้งนี้เหตุที่เลือก เพราะเห็นว่าเป็นกลุ่มคดีอุกฉกรรจ์และมีอัตรา โทษสูงกว่าทุกเรือนจำ โดยก่อนศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้เข้าไปสำรวจข้อมูลจากกรม ราชทัณฑ์ เมื่อประมาณกลางเดือน กุมภาพันธ์ 2541 พบว่าผู้ต้องขังในความผิด ฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ภายในเรือนจำกลางบางขวาง มีจำนวนประมาณ 1,850 คน

จากกลุ่มประชากรข้างต้น ผู้วิจัยได้เลือกประชากรในลักษณะที่เป็น การฆ่าโดยเจตนาในลักษณะที่เป็นการไตร่ตรองไว้ก่อนมาเป็นตัวอย่าง จำนวน 12 คน

ในลักษณะที่เป็นการเลือกแบบจงใจ ทั้งนี้เพราะมีข้อจำกัดในการเข้าคัดเลือกประชากรที่จะนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างด้วย เพื่อความปลอดภัยและกฎระเบียบทางราชการ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์ในลักษณะซักถามกลุ่มตัวอย่างภายในห้องพบทนายและพนักงานสอบสวนที่ทางเรือนจำได้กำหนดให้ โดยในการสัมภาษณ์นั้น ได้กำหนดหัวข้อในการสัมภาษณ์ไว้แล้ว สลับกับการพูดคุยในลักษณะที่ไม่เป็นทางการเพื่อลดความตึงเครียดระหว่างการสัมภาษณ์ อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลแบบราบรื่นและต่อเนื่อง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อในการสัมภาษณ์เป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับกลุ่มตัวแทนการขังและการจัดการทางสังคมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ตามสมมุติฐานของการวิจัย

ตอนที่ 3 เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประวัติชีวิต ครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู ของกลุ่มตัวอย่างโดยละเอียด

ตอนที่ 4 เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับเหตุการณ์ฆ่า มุขเหตุจูงใจและอาวุธที่ใช้ในการกระทำผิดอย่างละเอียด

3. การเก็บข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Document Study) ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบในการศึกษาให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

3.2 เข้าเก็บข้อมูลในภาคสนามทางมานุษยวิทยา โดยเน้นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) การเก็บประวัติชีวิต (Life Histories) และเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเครือญาติ (Genealogies) จากกลุ่มตัวอย่างในเรือนจำ

หากแต่มีข้อจำกัดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือไม่สามารถจะเข้าเก็บข้อมูลจาก กลุ่มตัวอย่างในลักษณะสังเกตการณ์ แบบมีส่วนร่วม (participant observation) ได้เนื่องจากผู้ต้องขังที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเป็นคดีที่มีอัตราโทษสูง (ประหารชีวิต จำคุก

ตลอดชีวิต หรือจำคุกกว่า 30 ปีขึ้นไป) และอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านความปลอดภัย และการหลบหนี และที่สำคัญการเข้าถึงข้อมูลในลักษณะดังกล่าวขัดต่อกฎระเบียบของ เรือนจำบางขวางอย่างมาก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลได้แล้ว ในส่วนที่เป็นข้อมูลพื้นฐานของกลุ่ม ตัวอย่างได้นำเสนอและวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติร้อยละ (Percentage) โดยการจัด ทำเป็นตารางและแปลความหมายตามตารางนั้น

ข้อมูลเกี่ยวกับการขังเฆลาทางสังคมของกลุ่มตัวแทนการขังเฆลาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในการวิจัย ผู้วิจัยจะได้นำเสนอพร้อมกับอธิบายอิทธิพลของกลุ่มตัวแทน การขังเฆลานั้น ที่มีอิทธิพลต่อการเป็นฆาตกรโดยการพรรณนาพร้อมทั้งอ้างเหตุผล แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและยกตัวอย่างประกอบ เพื่อจะชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามที่กำหนดไว้แล้วนั้น ว่าเป็นไปในทิศทางใด